

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Ingrid Ots

**KINDLUSTUSVAHENDUSTEENUSE KÄIBEMAKSUGA
MAKSUSTAMINE EUROOPA LIIDUS**

Lõputöö

Juhendaja:

Tõnis Elling, mag.iur

Tallinn 2018

SISEKAITSEAKEDEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2018
<p>Töö pealkiri eesti keeles: „Kindlustusvahendusteenuse maksustamine käibemaksuga Euroopa Liidus“.</p> <p>Töö pealkiri inglise keeles: „Imposing VAT on the Intermediation of Insurance Services in the European Union“.</p> <p>Lõputöö on kirjutatud teemal “Kindlustusvahendusteenuse maksustamine käibemaksuga Euroopa Liidus”. Töö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 43 leheküljest. Lõputöö koostamisel on kasutatud 57 allikat, millele on töös viidatud. Töö on aktuaalne, kuna Eestis plaaniti eelmine aasta finantssektorit maksustada. Ülemaailmse finantskriisi järel tõstatus paljudes riikides finantssektori maksustamise küsimus, kuna valitsused olid finantskriisi ajal teinud finantssektori, eelkõige panganduse toetamiseks suuri kulutusi. Finantsteenuste suhtes kohaldatakse Euroopa Liidus käibemaksuvabastus. Suurem osa finantsteenuste osutamise saadavatest tuludest on marginaalipõhine ja seetõttu on seda praeguse käibemaksukorra alusel keeruline maksustada. Selle tulemusena jääb riigil palju raha saamata, kui käibemaksu jääb laekumata. Finantssektori maksustamine võib olla lahendus käibemaksuvabastuse probleemile.</p> <p>Töö eesmärk on analüüsida kindlustusvahendusteenuse maksustamist käibemaksuga Euroopa Liidus. Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgnevad uurimisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Anda ülevaade käibemaksu mõistest ja olemusest. 2. Anda ülevaade kindlustusvahendusteenuse ja vahendusteenuse mõistest. 3. Analüüsida erinevad kohtu seisukohti direktiiv tõlgendamises. 4. Analüüsida kindlustusvahendusteenuse maksustamist direktiivi 2006/112/EÜ tähenduses. <p>Lõputöös kasutatakse analüütilist ja võrdlevat meetodit. Töös kasutatakse allikadena eriala kirjandust, eesti- ja võõrkeelseid artikleid, õigusaktide ja kohtulahendite analüüsi. Autor tõi töös välja kindlustusvahendusteenuse maksustamise probleemid Euroopa Liidus.</p>	
<p>Võtmesõnad: kindlustusvahendusteenus, vahendusteenus, käibemaksudirektiiv 112/2006/EÜ, Euroopa Liit.</p>	
<p>Võõrkeelsed võtmesõnad: insurance intermediation service, intermediation services, VAT directive 112/2006/EC, European Union.</p>	
<p>Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu</p>	
<p>Töö autor: Ingrid Ots</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p> <p>Allkiri:</p>	
<p>Vastab lõputöö nõuetele</p> <p>Juhendaja: Tõnis Elling Allkiri:</p>	
<p>Kaitmisele lubatud</p> <p>Kolledži direktor: Kerly Randlane Allkiri:</p>	

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. KINDLUSTUSVAHENDUSTEENUSE JA KÄIBEMAKSU OLEMUS	7
1.1 Käibemaksu mõiste ja olemus	7
1.2 Kindlustusvahendusteenuse ja vahendusteenuse mõiste	13
2. KINDLUSTUSVAHENDUSTEENUSE MAKSUSTAMINE EUROOPA LIIDUS	20
2.1 Erinevad kohtu seisukohad direktiivi tõlgendamises.....	20
2.2 Kindlustusvahendusteenuse maksustamine direktiiv 2006/112/ EÜ tähenduses...	27
KOKKUVÕTE	35
SUMMARY	38
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	39

SISSEJUHATUS

Kindlustus- ja finantsteenuste maksustamist reguleerib Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 2006/112/EÜ („käibemaksudirektiiv“ või „direktiiv“), artikkel 135. Kindlustusvahendusteenus on maksuvaba käive, kuid vahendamise puhul on teatud erisused, millal kindlustusvahendusteenus on käibemaksuga maksustatud. Sellest tulenevalt võib tekkida mitmeid arusaamatusi. Arusaamatuste vältimiseks on tähtis kindlustus- ja finantsteenuste vahendamise erinev tõlgendamine, mille puhul osad on ülemuslikumad teistest. Tõlgendamine on kõige olulisem siis, kui tõlgendatakse käibemaksust vabastamist kindlustus- ja finantsteenuste vahendamise puhul.

Lõputöö teema on kindlustusvahendusteenuse käibemaksuga maksustamine Euroopa Liidus. Finantsteenuste maksuvabastus toob endaga kaasa erinevaid probleeme nii maksumaksajale ja maksuhaldurile. Finantsteenuste nimekiri käibemaksu seaduses on ebaülevaatlik, sest nimekirjas olevad finantsteenused koosnevad mitmest erinevast teenusest. Neid teenuseid on võimalik iseseisvate teenustena müüa ja ka maksustada.

Teema on aktuaalne kuna Eestis plaaniti eelmine aasta finantssektorit maksustada. Ülemaailmse finantskriisi järel tõstati paljudes riikides finantssektori maksustamise küsimus, kuna valitsused olid finantskriisi ajal teinud finantssektori, eelkõige panganduse toetamiseks suuri kulutusi. Finantsteenuste suhtes kohaldatakse Euroopa Liidus käibemaksuvabastust. Suurem osa finantsteenuste osutamise saadavatest tuludest on marginaalipõhine ja seetõttu on seda praeguse käibemaksukorra alusel keeruline maksustada. Selle tulemusena jääb riigil palju raha saamata, kui käibemaksu jääb laekumata. Finantssektor moodustab EL SKPst ligikaudu kolmandiku. Finantssektori maksustamine võib olla lahendus käibemaksuvabastuse probleemile.

Teema on uudne kuna antud teema valdkonda ei ole autorile teadaolevalt Eestis seni käsitletud. Autor toob välja kindlustusvahendusteenuse käibemaksuga maksustamise kitsaskohad. Küll aga on Sisekaitseakadeemias käsitletud Karl-Rauno Miljandi lõputööga, mis on kirjutatud aastal 2012, teemal “Kindlustusteenuse käibe maksustamine“.

Lõputöö probleem seisneb selles, et kindlustusvahendusteenuse maksustamine ja defineerimine on käibemaksudirektiivis ebaselge. Kindlustus- ja finantsteenuste vahendamist reguleerib Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 112/2006/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi. Käibemaksudirektiivis ei ole selgelt välja toodud, millised teenused on käibemaksust vabastatud. Käibemaksudirektiiv puudutab ainult vahendajaid, kes tegutsevad teise isiku nimel ja huvides.

Lõputöö eesmärk on analüüsida kindlustusvahendusteenuse käibe maksustamist Euroopa Liidus.

Selleks, et lõputöö eesmärki saavutada on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

1. Anda ülevaade käibemaksu mõistest ja olemusest.
2. Anda ülevaade kindlustusvahendusteenuse ja vahendusteenuse mõistest.
3. Analüüsida erinevad kohtu seisukohti direktiivi tõlgendamises.
4. Analüüsida kindlustusvahendusteenuse maksustamist direktiiv 2006/112/EÜ tähenduses.

Lõputöös analüüsitakse eesti- ja võõrkeelseid teoreetilisi teadusallikaid ning kogutud informatsiooni alusel tehakse järeldusi. Allikate uurimisel, analüüsimisel ja järelduste tegemisel on kasutatud analüütilist ja võrdlevat meetodit. Võrdleva meetodi kasutamisel võrreldakse kogutud andmeid selleks, et luua kirjeldav mudel. See annaks uuritavast probleemist mitmekülgse ülevaate. Ülevaate ja andmete kogumisel kasutatakse peamiselt õigusakte ning kohtulahendeid. Töös kasutatakse allikatena erialakirjandust, eesti- ja võõrkeelseid artikleid, Euroopa Kohtu lahendeid, käibemaksuseadust, maksukorralduse seadust, võlaõigusseadust, kindlustustegevuseseadust, käibemaksudirektiivi.

Lõputöö koosneb kahest peatükist, mis omakorda jagunevad kaheks alapeatükiks. Esimeses peatükis antakse ülevaade kindlustusvahendusteenuse ja käibemaksu olemus. Esimese peatüki esimeses alapeatükis käsitletakse käibemaksu mõistet ja olemust. Esimese peatüki teises alapeatükis käsitletakse kindlustusvahendusteenuse ja vahendusteenuse mõistet.

Teises peatükis käsitletakse kindlustusvahendusteenuse maksustamist Euroopa Liidus. Teise peatüki esimeses alapeatükis analüüsitakse erinevad kohtu seisukohti direktiivi tõlgendamises

ja teises peatüki alapeatükis analüüsitakse kindlustusvahendusteenuse maksustamist direktiivi 2006/112/EÜ tähenduses.

1. KINDLUSTUSVAHENDUSTEENUSE JA KÄIBEMAKSU OLEMUS

1.1 Käibemaksu mõiste ja olemus

Eestis rakendatakse käibemaksu lisandunud väärtuse maksuna. Käibemaks on oluliseks tuluallikaks nii Eestile, kui ka Euroopa Liidule tervikuna. Käibemaksudirektiivi ja Eesti käibemaksu seaduses kasutusel olev käibemaksu mõiste ei ühti sisu poolelt, sest direktiivis käsitletakse käibemaksu lisandunud väärtuse maksuna. Sisult on maksud erinevad ja nende eesmärgid ja toimemehhanism on erinev.

Käibemaks on olemuselt tarbimis- ja kulutuste maks, mida kogutakse nii Eestis kui ka kõikides EL liikmesriikides. Eesmärk on mõjutada tarbimist, kuid käibemaksu ei koguta tarbijatelt vaid maksukohustuslastelt, kes müüb tarbijale kaupu või teenuseid. Majanduslikus mõttes on see kaudne maks. Tarbija on käibemaksukoormuse kandjaks, kes ostab teenust või kaupa ning maksab toote hinna sees käibemaksu. (Lehis, 2009, lk 349) Käibemaks hõlmab kõiki tarbitavaid kaupu ja teenuseid ning sellega koormatakse igat müügi etappi. Selle tulemusena vähendatakse maksukoormust eelmistes etappides makstud maksu võrra. (Lehis, 2004, lk 353)

Käibemaksu paremaks mõistmiseks on oluline mõista käibemaksu ajalugu ning ka üldiseid käibemaksu põhimõtteid. Käibemaksu ajalugu ulatub kaugemale 1567 Alba hertsog välja pakutud maks oli oma olemuselt käibemaks, mille kumuleeruv mõju oleks märkimisväärselt raskendanud Hispaaniale kuuluvate territooriumide majanduslikku olukorda. Kuigi Alba hertsog oli valmis asendama selle müügi maksuga, viis tekkinud konflikt sõjaliste kokkupõrgete ja uue riigi Hollandi tekkimiseni. Kuna kumuleeruv maksustamine tekitas tõsiseid komplikatsioone ning selle vältimiseks, toodeti kaup algusest lõpuni ühes ettevõttes. Praktikas tähendas see äride loomist, mis ise hankisid toorme, töötlesid selle lõpuni ja realiseerisid otse tarbijale. (Tammert, 2005, lk 256)

Rahvusvahelises kaubanduses oleks selline lähenemine põhjustanud, aga topelt maksustamist, sest kaup oleks koormanud nii seda tootvat ja välismaale realiseerivat kui ka sisse vedavat ja tarbitavat riiki. Kumuleeruv maksustamine põhjustas kauba hinna moonustumist

maksu arvel ja see omakorda moonutas ettevõtluskeskkonda ning takistas vaba konkurentsi turul. (Tammert, 2005, lk 256) Selleks, et moonutusi kõrvaldada, otsiti aastaid teistsugust maksusüsteemi. Lepiti kokku, et makse korjab riik, kus toimub kauba müük. Rahvusvahelises praktikas toimub see nii, et kauba importimisel riiki kasseeritakse maks sisse kogu ulatuses ning eksportivale riigile tagastatakse tootmisprotsessi käigus tasutud maks kogu ulatuses ja seda sai maha arvata amortiseeriva väärtuse ulatuses, maksustades puhaskäivet. Seda rakendati Prantsusmaal 1957, lisandunud väärtuse maksuna. (Tammert, 2005, lk 256)

Kuid kõige esimesena tegi ettepaneku lisandunud väärtuse maksu kehtestamise osas Wilhelm von Siemens 1919 aastal Saksamaal ning nimetas seda Verdelte Umsatzsteuer (käibemaks lisandunud väärtuselt). (Tait, 1991, p. 92) Usa-s tegi 1921 aastal Thomas S. Adams ettepaneku kaotada ettevõtte tulumaksu ja asendada selle käibemaksuga. Kuid praktikasse need ideed ei jõudnud, samas andsid nad ideid teistele riikidele, kuidas makse kehtestada. (Rahandusministeerium, 2009)

Tulles lähemale tänapäevale, siis tuleb lisandunud väärtuse maksu algeid otsida eelmise sajandi teisest poolest. Esimesena hakkas tootmissfääris rakendama lisandunud väärtuse maksu Prantsusmaa. Lisandunud väärtuse maks ei vastanud Euroopa Liidu (EL) liikmesriikides kehtiva lisandunud väärtuse maksu nõuetele. 1968. aastast hakati Prantsusmaal teenuste puhul ja kohaliku maksuna rakendama jaekaubanduses. (Tait, 1991, p.92) Lisandunud väärtuse maksu kehtestasid järgnevatel aastatel ka teised riigid: Taani (1967), Saksamaa (1968), Rootsi (1969), Holland (1969), Luksemburg (1970), Norra (1970), Belgia (1971), Austria (1973), Itaalia (1973) ja Suurbritannia (1973) (Tait, 1991, p.450). (Pulk, 2001, lk 11)

Käibemaks kehtestati lisandväärtuse maksuna esimesena Prantsusmaal 1954. aastal. Oluline roll lisandunud väärtuse maksu arengus on Euroopa ühinemisel. Esimesed lisandunud väärtuse maksu direktiivid hakkasid kehtima 1968, mis juhendasid liikmesriike asendama varasemalt kehtinud kumuleeruva käibemaksu ühtse käibemaksusüsteemiga. (Lehis, 2009, lk 357) Lisandunud väärtuse maksu süsteemi ühtlustamine jätkus 1993. aastal käibemaksu direktiiviga, millega liikmesriikidele anti lisaks käibemaksu 15%-le miinimummäärale võimalus kehtestada veel kaks muud madalamat maksumäära, millest üks pidi olema vähemalt 5%. (Pulk, 2001, lk 11)

Ühtlustamise tulemusena võeti 1967 aastal vastu Euroopa Ühenduse Nõukogu kuues direktiiv, mille eesmärk oli ühtlustada liikmesriikide lisandunud väärtuse maksu seadusi (Council Directive 77/338/EEC of 17 May 1977 on the harmonization of the laws the Member States relating to turnover taxes, 1977). Euroopa Ühenduse kuues direktiiv ei ole sisu poolest tavaline direktiiv, kuna paljud sätted on väga detailsed (Lehis, 2009, lk 357). Paljude muudatustega muutus kuues direktiiv raskesti loetavaks ja 28. novembril 2006. aastal võeti vastu Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 2006/112/EÜ, millega senine kuues direktiiv ümber sõnastati. Uuesti sõnastatud tekst hõlmas ka Euroopa Liidu Nõukogu 11. aprilli 1967. aasta direktiiv 67/227/EMÜ24. Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 2006/112/EÜ jõustus 1. jaanuaril 2007 (Lehis, 2009, lk 357). Uuesti sõnastatud tekst, mis hetkel kehtib on Euroopa Liidus kõige tähtsam käibemaksualane õigusakt.

Käibemaksu ajaloo kujunemine teeb lihtsamaks käibemaksu idee mõistmine ning peale ajaloo peame mõistma kehtivaid käibemaksu põhimõtteid. Oma olemuselt oli kehtestatud käibemaks lisandunud väärtuse maks, kuid mitmes aspektis ei vastanud see kuuenda direktiivi nõuetele (Eesti Vabariigi Valitsuse, 1990). Käibemaks kehtestati Eestis Vabariigi Valitsuse 10. oktoobri 1990. aasta määrusega nr 209, „Käibemaksuga maksustamise kord“, mis hakkas kehtima 10. jaanuarist 1991. Lisaks maksu maksmine toimus Maksuameti 4. jaanuari 1991. aasta kirja „Käibemaksu rakendamise juhendi“ alusel. (Eesti Vabariigi Rahandusministeerium, 1992)

Enne seda kehtis Eestis NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega 1975. aastal kinnitatud käibemaks. Kaupade müügil tuli riigieelarvesse maksta hulgi- ja jaehinna vahe, mida nimetatigi käibemaksuks. (Pulk, 2001) Seaduse alusel kehtestatud käibemaks hakkas kehtima 1. jaanuarist 1992.a, mis võeti vastu ülemnõukogu poolt 16. oktoobril 1991. a. Selle seaduse rakenduskord sätestati rahandusministeeriumi määrusega. (Eesti Vabariigi Rahandusministeerium, 1992)

Käibemaksu tasusid 1991. aastal ettevõtted ja organisatsioonid kuid maksukohustust ei olnud füüsilistel isikutel ning riigi- ja valitsemisorganitel. Sel ajal käibemaksukohustuslaseks eraldi ei registreeritud. Käibemaksukohustuslased olid aastal 1992. aastal Eesti Vabariigis alalise tegevusena registreeritud ettevõtted ja organisatsioonid, kelle müüdavaid kaupu ja teenuseid maksustati käibemaksuga. Sel aastal hakkas maksuamet registreerima ettevõtteid ja organisatioone käibemaksukohustuslaseks

ning 1. jaanuarist 1992. arvati kõik organisatsioonid ja ettevõtted käibemaksudohustustaseks, kellel oli majandustegevuse käive 1991. aastal. Sellest kuupäevast pidid esitama ka avalduse käibemaksudohustustaseks registreerimise kohta maakonna- ja vabariiklikus linnavalitsuses registreeritud ettevõtted ja organisatsioonid, kui nende kalendrikuu käive ületas kümnekordselt miinimumpalka. (Pulk, 2001, lk 13)

Ettevõtted võisid taodelda ka enne mahu käibe ületamist käibemaksudohustustaseks registreerimist, kuid organisatsioonidel see võimalus puudus. (Pulk, 2001, lk 13) Käibemaksudohustustaseks registreerimiseks oli otsustusõigus maksuametil. Käibemaksu rakendamise juhendis oli sätestatud, et lähtutakse registreerimisel ettevõtte või organisatsiooni kaupade ja teenuse üldmahust ning ostetud või käibemaksust vabastatud kaupade ja teenuste käibe mahust. (Pulk, 2001, lk 13)

Aastal 1991. maksustati Eesti Vabariigis kaupade ja tasuliste teenuste käivet. Ettevõtted arvasid oma maksutavalt käibelt maha kaupadelt ja teenuste soetamisel tasumisele kuuluva käibemaksu. Eestis rakendatakse erinevaid käibemaksumäärasid kaupadele, teenustele vastavalt nende iseloomule, päritolule ja sihtkohamaale. Käibemaksu kehtestamisel 1991. aastal oli algselt maksumääraks 7%, millele kohalik omavalitsus võis lisada 3%. (Pulk, 2001, lk 13) Alates 1992. aastast hakkas kehtima 10% maksumäär ja pool aastat hiljem hakkas kehtima 18%. Aastal 2009. aasta rakendati uus käibemaksumäär, standardmäär 20%, mida rakendatakse enamustele kaupadele ja teenustele. (Eesti Vabariigi Rahareformikomitee, 1992)

Aastal 1999 kehtestati alandatud maksumäär on 5%. Hiljem tõsteti alandatud määr 9%-le ning osad alandatud määraga maksustatavad kaubad ja teenused liigitati ümber standardmääraga maksustavateks tehinguteks. Alandatud maksumäär üldiseks põhimõtteks on, et maksusoodustuse kohaldamisel ei tohi isikuid ebavõrdselt kohelda. Maksuobjektist lähtuvalt on käibemaksu puhul tegemist objektiivse maksuga, sest maksuobjekt ei ole seotud konkreetse isikuga, vaid maksuga koormatakse kaupu ja teenuseid. Alandatud maksumäär kasutatakse KMS § 15 lõigetes 2 kuni 4 loetletud kaupade ja teenuste, näiteks enamuste raamatute ja perioodika väljaannete, sotsiaalministri määrusega kehtestatud nimekirja kantud ravimite ja majutusteenuste puhul. (Eesti Vabariigi Rahareformikomitee, 1992)

Maksude liigitamise aluseks Eesti maksusüsteemis on see, et maks kehtib kogu riigi territooriumil ja on kehtestatud seadusega või on kehtestatud vastava omavalitsuse volikogu määrusega ja ainult ühe omavalitsuse piirides. Selle alusel liigitatakse maksud riiklikeks maksudeks ja kohalikeks maksudeks. (Elling, 2014, lk 30) Riiklikud maksud on maksukorraldusseaduse alusel (MKS) § 3 lõikes 2 tulumaks, sotsiaalmaks, maamaks, hasartmängumaks, käibemaks, tollimaks, aktsiisid, raskeveokimaks. Kohalikud maksud on sätestatud kohalike maksude seaduses (KoMS) ja need kehtestatakse omavalitsuses eraldi vastava volikogu määrusega. Kohalike maksude seaduses §-s 5 on reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks, mootorsõidukimaks, loomapidamismaks, lõbustusmaks, parkimistasu. (Kohalike maksude seadus, 2017)

Üheks maksude liigituse aluseks on see, et kas maksu makstakse perioodiliselt või makstakse üks kord. Käibemaksu puhul on ettevõtja maksumaksja ning temal on kohustus iga kuu käibemaksu maksta ja deklareerida. Sellepärast on käibemaks perioodiline maks. Käibemaksuperiood on Eestis üks kalendrikuu ning deklareerima ja maksuma peab maksustamisperioodile järgneva kuu 20. kuupäevaks. (Elling, 2014, lk 31)

Käibemaks on objektiivne maks ning maksu suurus ei sõltu maksumaksja isikust vaid see sõltub teenuse või kauba liigist ja väärtusest. Käibemaksuga maksustamisel ei ole vahet, kes on müüja või ostja. (Elling, 2014, lk 31) Käibemaks on Euroopa Liidus üles ehitatud lisandunud väärtuse põhimõttel, et vabastada ettevõtjad käibemaksukohustusest. Lisandunud väärtuse maks toimib mitmefaasilisena. Maksusumma on jaotatud mitme ettevõtja vahel. Enne seda, kui kaup või teenus jõuab tarbijani, läbib see pika müügiahela. Iga lüli maksab käibemaksu tema poolt lisatud väärtustelt, mis annab kokku müügihinnale vastava käibemaksusumma ning iga lüli, mille ostmisel on käibemaks tasutud saab käibemaksu maha arvata. (Lehis, 2009, lk 351)

Käive jaguneb kauba käibeks ja teenuse käibeks. Kauba käive on kauba võõrandamine ettevõtjuse käigus, kauba võõrandamine kauba sundvõõrandamine tasu eest ning kauba toimetamine teise liikmesriiki oma sealse ettevõtjuse tarbeks. Teenuse käive on teenuse osutamine ettevõtjuse käigus ja teenuse omatarve. Ettevõtjuseks käibemaksuseaduse mõistes loetakse isiku iseseisvat majandustegevust. Omatarve on tasuta teenuse osutamine maksukohustuslase poolt oma töötajale, teenistujale või juhtimis- või kontrollorgani

liikmele ning teenuse kasutamine maksukohustuslase poolt ettevõtlusega mitteseotud otstarbel. (Käibemaksuseadus, 2017)

Teenuse käibe tekkimise aeg on reguleeritud KMS §-s 11, mille kohaselt tekib teenuse käive reeglina kas teenuse osutamisel või sellest varasemal osalisel või täielikul teenuse eest maksmisel ehk ettemaksu saamisel. Seega üksnes arve esitamisest käivet veel ei teki. Teenuse omatarbe puhul, kus reaalselt tasumist ei toimu, tekib teenuse käive, samuti teenuse reaalsest osutamisest. Kui käive tekib või teenus saadakse seoses ettemaksu maksmise või laekumisega, siis tekib käive esialgu üksnes ettemaksu ulatuses. (Eesti Maksumaksjate Liit, 2005)

Käibemaks on kaudne maks ja lõpptarbija on käibemaksukoormuse kandjaks. Ostes kaupa või teenust siis toote hinna sees on käibemaks, sellepärast on maksu arvestajaks ja maksjaks pandud müüja. Teatud juhtudel on käibemaks ka otsene maks, näiteks impordi puhul, sest ei ole vahet, kas kaupa toob EL eraisik või juriidiline isik, impordikäibemaksu tuleb tasuda kõigil (Elling, 2014, lk 31) Kõik tarbimise vormid maksustatakse ühetaoliselt, sest käibemaks lähtub neutraalsuse põhimõttel. Oluline ei ole tarbija jaoks, kas teenuse või kauba müüja on juriidiline või füüsiline isik, resident või mitte resident, avalik-õiguslik või eraõiguslik isik. Tarbimisväärtus ja tarbitava kauba omadused ei sõltu müüja õiguslikust vormist. Neutraalne on käibemaks siis, kui ettevõtjate käibemaksukohustus ja sisendkäibemaksu maha arvamise õigus on omavahel kooskõlas. Käibemaksuga maksustatakse ostja kulutusi mitte müüja müügitulu. (Lehis, 2009, lk 350)

Lisaks eelnimetatud põhimõtetele kehtib käibemaksu puhul veel üks oluline põhimõte, selleks on sihtkohamaa printsiip, maksustamine toimub selles riigis, kus asub kauba või teenuse lõpptarbija. Sellest põhimõttest lähtudes tuleb kauba ja teenuste ekspordil rakendada nullmäära ja ekspordööri või välismaa ettevõtjale tuleb kauba soetamisel tasutud käibemaks tagastada. (Lehis, 2009, lk 356)

Kaupade ja teenuste import tuleb aga maksustada. Neutraalsuse maksustamise põhimõtte järgi tuleb imporditud kauba välismaiseid tootjad konkurentsieelise. Impordi maksustamisel ei ole tähtis, kas imporditud kaup kasutatakse Eesti ettevõtluseks või isiklikuks otstarbeks. Erinevus on selles, käibemaksulaekumine toimub alles siis kui kaup on Eestis lõpptarbijale edasi müüdud. (Lehis, Lind, 2003, lk 19)

Käibemaks on universaalne tarbimismaks. Eestis rakendatakse käibemaksu lisandunud väärtuse maksu põhimõtetel ning üldreeglina ei koormata maksuga ettevõtjaid, vaid maksukoormuse kandjaks on lõpptarbija. Käibemaksuga maksustamise puhul kehtib sihtkohamaa printsiip ehk seal kus toimub reaalne tarbimine siis kaup või teenust maksustatakse selle riigi maksumäära järgi. Lisaks käibemaksuga koormatakse kaupade ja teenuste käivet ning importi. Kauba käive on kauba üleandmine ettevõtjate käigus, kauba omatarve, kauba toimetamine teise liikmesriiki oma sealse ettevõtjate tarbeks ja kauba sundvõõrandamine tasu eest. Teenuse käive on teenuse osutamine ettevõtjate käigus ja teenuse omatarve. Teenuste ja kaupade vaba liikumise tagamiseks ja EL-i ühise turu toimimiseks on käibemaks EL-i tasemel harmoniseeritud. Käibemaksu rakendamise raamtingimused on sätestatud käibemaksudirektiivis.

1.2 Kindlustusvahendusteenuse ja vahendusteenuse mõiste

Kindlustusvahendusteenus on kindlustusteenuse pakkumine, kindlustushuvi välja selgitamine, parima pakumise tegemine. Kui kindlustusvahendusteenust pakub maakler või agent siis sellisel juhul on kindlustusvahendusteenus maksuvaba. Kindlustusvahendajad jagunevad kindlustusagentideks ja kindlustusmaakleriteks, kuid nende tegevused on erinevad.

Kindlustusvahendusteenuse ja vahendusteenuse käibemaksuvabastuse küsimuses on tähtis määrata kindlustusagendi ja kindlustusmaakleri mõiste. Käibemaksudirektiiv artikli 155 lõike 1 punkt a sisaldab kindlustusagendi ja kindlustusmaakleri käibemaksuvabastust, mis hõlmab kolmandate isikute teenuseid. Selleks, et aru saada, et isik tegutseb maaklerina, tuleb täita kaks nõuet: isik tegutseb tasu eest ja isik tegutseb kellegi teise nimel. See määratlus hõlmab maakleri olulisi tingimusi, kes tegutseb mõne teise isiku nimel, ostja või müüjana tegutsedes, seega on ta vahendaja või läbirääkija. (Jespersen, 2012, p. 100)

Kindlustusagendi ja kindlustusmaakleri pakutavad teenused võivad olla nii kindlustus- ja edasikindlustusteenustega seotud teenused, mis on käibemaksust vabastatud (West, 2004). Kindlustusagendid võivad esindada ühte või mitut kindlustusandjat (st kindlustusseltsid või kindlustusseltsid), müüvad kindlustuspoliise kindlustusandja nimel ja vastutusel kindlustusandjale. Kindlustusmaaklerid tegutsevad kliendiga sõlmitud kokkuleppel tasu

eest. Kindlustusmaaklerid ei sõlta kindlustusandjast. Kindlustusmaaklerite ülesanneteks on anda soovitusi ja selgitada välja kliendi vajadused. (Financial Supervisory, 2017)

Käibemaksust vabastatud teenused on kindlustus- ja edasikindlustustehingud, sealhulgas nendega seotud teenused, mida osutavad kindlustusmaaklerid ja kindlustusagendid. Kindlustusmaakler tegutseb kindlustuslepingu sõlmimisel kindlustusvõtja huvides. Selgitab kliendi kindlustushuvi ja nõudmised ning soovitab kliendile tema huvidele vastavat lepingut. Erinevate lepingute hulgast leiab sobivad, põhjendab kliendile antud nõudeid ja soovitusi põhjalikkusega. Tutvustab kliendile enne kindlustuslepingu sõlmimist kindlustuslepingu tingimusi, sealhulgas kindlustusmaksete suurust, tasumise korda ning lepinguga seotud piiranguid ja välistusi, teavitada klienti kindlustusseltsilt saadava vahendustasu suurusest iga vahendatava kindlustuslepingu kohta eraldi. Teavitada klienti hüvitamise põhimõtetest, millisele kohtule võib vaidluse korral kindlustuslepingu alusel esitada nõude. Konsulteerida klienti muudes kindlustusega seotud küsimustes (sh administreerimise või kahjukäsitleusega seonduv jms). (Eesti maksuseaduste kommentaarid, 2015)

Kindlustusagendid on kindlustusvahendajad, kes pakuvad kõik ainult ühe kindlustusandja kindlustuslepinguid. Kindlustusagendi kohustuseks on informeerida klienti, millist kindlustusseltsi on tal õigus esindada ning millist liiki lepinguid ta vahendab, teavitada klienti kindlustuslepingu võimalikest variantidest, tutvustada enne kindlustuslepingu sõlmimist kindlustuslepingu tingimusi, sealhulgas kindlustusmakse tasumise korda ning lepinguga seotud piiranguid ja välistusi, tutvustada kliendile lepingust tulenevate väljamaksete ja hüvitamise korda. (Finantsinspektsioon, 2010)

Vahendaja ei võta endale vastutust vahendatava tehingu täitmise eest. Vahendajad, kes tegutsevad teise isiku nimel ja huvides. Agent või maakler võib olla lepingu vormistamisel ühe tehingupoolel esindaja, kirjutada välja müüja nimel ostjale välja arve, võtta ostjalt vastu raha jne, kui müüja on teda selleks volitanud. Sõltumata sellest, kas ostja maksab raha otse müüjale või vahendaja kaudu, maksab vahendaja käibemaksu ainult oma vahendustasult ning esitab selle kohta arve müüjale või ostjale. Vahendatavalt tehingult maksavad käibemaksu tehingupoolel iseseisvalt. (Eesti maksuseaduste kommentaarid, 2015)

Kindlustusagendi ja maakleri poolt osutatavad teenused on sarnased, nendeks on näiteks: kindlustuslepingu avalduste vastuvõtmine, lepingute ja maksetingimuste muudatuste menetlemine, kindlustuspoliiside väljastamine, haldamine ja lõpetamine, kindlustusjuhtumite käsitlemine, kuid sisuliselt puudus kindlustusagendi ülesannetes keskne tegur – klientide otsimine ja nende kokku viimine kindlustusandjaga. (Eesti Kindlustusmaaklerite Liit, 2018)

Sellest tulenevalt otsustas Euroopa kohus, et direktiivi artiklit 135 alusel tuleb tõlgendada tegevusi, mis seisnevad kindlustus teenuse osutamist. Kui see teenus see ei kujuta endast kindlustusmaakleri või kindlustusagendi poolt osutatavaid kindlustustehinguga seotud teenuseid siis sellest tulenevalt ei kohaldata maksuvabastust. (Eesti maksuseaduse kommentaarid, 2015) Pärast kindlustuslepingu sõlmimist kindlustusvõtja ja kindlustusagendi vaheline koostöösuhe tavaliselt lõpeb. (Eesti Kindlustusmaaklerite Liit, 2018)

Kindlustusvahendusteenus on maksuvaba kui seda pakutakse läbi kolmanda isiku. Sellisel juhul peab olema tegemist juriidilisest isikust ettevõtjaga, kelle põhitegevusega kaasneb kindlustuse pakkumine, lihtsustamaks kliendi elu. Reisibüroode poolt osutatavad kindlustusvahendusteenused on käsitletavad maksuvabade kindlustusteenustena, siinkohal ei oma tähtsust kindlustusvahendaja staatus (Maksu- ja Tolliameti juhendmaterjal, 2017).

Kindlustusvahenduseks ei saa pidada seda, kui kindlustusandja tegeleb kindlustusseltsi nimel. Lisaks sellele ei saa kindlustusvahenduseks lugeda lepingu sõlmimist, kindlustuslepingu täitmist ja ka eksperthinnangu andmist (FCA Financial conduct authority, 2017). Kindlustuse vahendaja peab kliendile vajaliku teavet edasi andma (Eckardt, 2002, pp.6-7).

Kui teenuse pakkujaks on maakler või agent siis nad peavad olema kantud kindlustusvahendajate registrisse. Volitatud kindlustusselts kannab kindlustusagendid nimekirja. Nimekirja õigsuse kannete eest vastutab kindlustusandja. Selleks, et kindlustusmaakler kanda kindlustusvahendajate nimekirja. Tuleb esitada taotlejal Finantsinspeksioonile kirjaliku avaldus. Finantsinspeksioonil on aega otsustada ühe kuu jooksul pärast kõigi seaduses nõutavate dokumentide ja andmete esitamist. (Finantsinspeksioon, 2018)

Registreerimise kriteeriumid on sätestatud kindlustusvahendusteenuste seaduses. Füüsilise isikuna registreeritud kindlustusmaaklerid peavad olema piisavalt professionaalsed oskused, mida tõendab kindlustusmaakleri kutseksam. Neil peavad olema teadmised reguleerivate õigusaktide kindlustamise vahendamise, maakleri tavade ja vahendustasu kohta. (Financial Supervisory, 2017)

Kindlustustehinguid vahendab üldjuhul agent või maakler kindlustusmaakleri ja kindlustusagendi pakutavad teenused võivad olla kindlustus ja edasikindlustustehinguga seotud teenused, mis on käibemaksust vabastatud. Tehingu tegemine „kliendi nimel ja arvel“ määrab käibemaksuarvestuse reegli, kuna vahendaja ise ei ole vahendatava tehingu osaline, siis ei teki vahendajal sellest tehingust käivet. (Cummins, Doherty, N.A., 2005, p.6).

Vahendusteenuse puhul tuleb teha vahet, millal maksukohustuslane tegutseb käibemaksuseaduse tähenduses enda nimel ja arvel ning millal teise isiku arvel, maksukäsitlus nende puhul on erinev. Ühel juhul maksustatakse vahendustasu teenusena ja teisel juhul teenib edasimüüja hinnavahest, kuid tehing maksustatakse kauba või teenuse müügina. Teenus on see, millega me rahuldame inimeste vajadusi. Kui inimene saab ostust-müügist hüve siis seda saab lugeda teenuseks.

Kindlustusvahendusteenuse maksustamise puhul on oluline mõista teenuse mõistet. Teenuse täpne definitsioon KMS-i § 2 lõike 3 punktis 3 on: teenus on ettevõtluse korras hüve osutamine või õiguse, sealhulgas väärtpaberi võõrandamine, mis sama lõike punkti 1 kohaselt ei ole kaup, ning tasu eest majandustegevusest hoidumine, õiguse kasutamisest loobumine või olukorra talumine (Käibemaksuseadus, 2018). Teenus on elektrooniliselt edastatav tarkvara, mis on teave ostja tellimuse järgi spetsiaalselt koostatud või kohandatud tarkvara, andmekandja (Elling, 2014, lk 77).

Selleks, et aru saada, kas mingi tehing on teenus või mitte, tuleb kindlaks teha, kas teine isik saab tehingu tulemusena mingi hüve või mitte. Maksumaksjatele tekitab segadust, kas nõudeõiguse loovutamine tasu eest teisele isikule on teenus või mitte. Kuna nõudeõiguse saaja selle saamise hetkel otseselt mingit hüve ei saa, on seda seni käsitatud mittekäibena, mingil hetkel võib sellest siiski hüve tekkida (kui nõudeõiguse saaja lõpuks vastava rahasumma võlgnikult tõesti kätte saab). Kuid kauba ostu-müügi tehingu, teenuse

osutamise vahendamine või kauba müük komisjonikaupade müüja poolt on kindlasti teenused, sest nende tehingute tulemusena saab tellija hüve. (Elling, 2014, lk 78)

Eelkõige määrab teenuse olemuse kogu tehingu sisu. Vahendamisteenuse määratlemisel tuleb tuvastada selle vahetu seos põhiteenuse või -toiminguga. Vahendusteenuse käibe tekkimise koha määramisel maksustatakse vahendusteenus samas kohas, kus vahendatav tehing. Vahendusteenust ei saa tarbida ilma vahendatavat kaupa või teenust tarbimata. Tulenevalt sihtkohamaa põhimõttest tuleb vahendusteenuse väärtus maksustada samas riigis, kus maksustatakse vahendatav kaup või teenus. (Eesti maksumaksjate liit, 2005) Teenus on hüve osutamine, kus tehingu või mingi teenuse osutamise vahendamine või kauba müük müüja poolt.

Vahendusteenuse osutamise puhul peame jälgima, kas vahendaja tegutseb enda nimel ja arvel ning millal teise isiku arvel. Vahendaja tegutseb üldjuhul agendi või maaklerina, kes pakub teenust (Diamond, 2012). Vahendusteenust maksustatakse standardmääraga kuid vahendatav tehing on maksuvaba ehk vahendaja maksab käibemaksu ainult vahendustasult ning vahendaja käibeks on vahendusteenus.

Vahendusteenust maksustatakse standardmääraga (20%), seda ka siis, kui vahendatav tehing on maksuvaba või maksustatakse alandatud määraga (9%). Mõne kauba ja teenuse puhul näeb KMS siiski ette, et maksuvabastus või soodusmäär laieneb ka vahendamisele (nt kindlustusteenuse vahendamine, KMS § 16 lg 2 punkt 1). Kui taoline klausel puudub, siis tuleb vahendusteenus maksustada üldkorras. Erandiks on olukord, kus kindlustusagent või –maakler ei tegutse oma tavapärase majandustegevuse käigus teenuse osutamisega ega vahendustegevusega, vaid teeb seda tegevusena mõnele kindlustusettevõtjale, siis võib seda lugeda maksustatavaks käibeks. (Eesti maksumaksjate liit, 2005)

Artikli 133 punktist b, milles võivad liikmesriigid käibemaksuvabastuse anda teistele asutustele. Käibemaksust vabastamine on seotud näiteks haiglate ja meditsiinilise abi, heaolu ja sotsiaalkindlustustöödega, laste ja noorte kaitse, kooli ja hariduse ning ka mittetulundusühingute. Lisaks saavad nad liikmete poolt varustuse, mis on seotud mittetulundusühingute, spordiga ja kehalise kasvatusesega, ning teatavate kultuuriteenuste osutamine vastavalt käibemaksudirektiivi artikli 132 lõike 1 punktile b. (Jespersen, 2012, p. 111)

Vastavalt käibemaksudirektiivi artiklile 153 vabastavad liikmesriigid teenuste osutamise teise isiku nimel ja huvides tegutsevate vahendajate poolt, kui nad osalevad tehingutes seoses eranditega ekspordil, rahvusvahelistel vedudel ja teatavate tehingutega, mida käsitletakse ekspordina või väljaspool ühendust toimuvate tehingute puhul. Siiski ei kohaldata maksuvabastust reisibüroode suhtes, kes reisijate nimel ja huvides osutavad liikmesriikides osutatavaid teenuseid. (Council Directive, 2006, pp. 1-118)

Kindlustusvahendusteenus vahendamise puhul isik tegutseb teise isiku huvides. Teise isiku eest kulutuse tegemine ja talle esitatakse selle eest arve. Äriühing on saatnud mõned oma töötajad koolituse eesmärgil töölähetusse. Koos nendega saadetakse koolitusele ka ühe teise äriühingu töötaja. Esimene firma on kinni maksnud ka teise firma töötaja sõidukulud ja esitab teisele firmale nende kohta arve. Kui esimene äriühing leiab, et ta on teisele äriühingule tema töötaja sõidukulude kinni maksmisega teenuse osutanud (st teine firma on saanud hüve ja esimene firma osutas selle hüve oma ettevõtluse käigus), arvestab ta seda käibena ja esitab teisele äriühingule kõigile nõuetele vastava arve, lisades teiselt firmalt sisse nõutavale summale ka käibemaksu. Kui esimene äriühing leiab, et ta on lihtsalt teinud teise isiku huvides kulutusi, ilma et ta oleks osutanud talle teenust KMS-i tähenduses, esitatakse lihtsalt kulude katmise nõue ja sisse nõutavale summale käibemaksu ei lisandu. Nii selle kui teiste sarnaste näidete puhul tuleb muidugi silmas pidada, et teenuste sisendkäibemaksu ei saa maha arvata, sest antud kulutused ei ole tehtud seoses äriühingu enda ettevõtlusega. (Elling, 2014, lk 78)

Kindlustus- ja finantsteenuse valdkonna puhul, vahendamise mõiste tõlgendamisel peab siiski arvesse võtma käibemaksudirektiivi, kuigi selle sätte sõnastus on ebaselge. Kuna kindlustus- ja finantsteenuste vahendamist reguleerib Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 112/2006/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, kuid selles ei ole selgelt välja toodud, millised teenused on käibemaksust vabastatud. Käibemaksudirektiiv puudutab ainult vahendajaid, kes tegutsevad teise isiku nimel ja huvides. See tekitab segadust direktiivi kohaldamisel, milline teenus on maksuvaba finantsteenus direktiivi mõistes ja milline mitte. Kindlustusseltside ja finantsteenuste vahendamise mõiste määratlemine peaks toimuma kooskõlas käibemaksudirektiivi määratlustega. Lisaks tuleks vahendamise mõistet tegelikult mõista vastavuses vahendajaga, kes tegutseb isiku nimel ja huvides ning kes toetab kindlustus- või finantsteenust. Vahendamise mõistetel ei ole viidet sellele, kas vahendaja peab tegutsema isiku nime all või enda nimel. Aluseks on kindlustus- või

finantsteenuse osutamiseks vastav käibemaksudirektiivi artikkel 28, milles vahendaja tegutseb teenuse osutamise eest enda nime ja teise isiku eest. Kindlustusvahendusteenus on siis maksuvaba, kui seda teenust vahendab kindlustusagent- või maakler. Kui kindlustusvahendusteenust vahendab maksumaksja, siis teenus on maksustatud.

2. KINDLUSTUSVAHENDUSTEENUSE MAKSUSTAMINE EUROOPA LIIDUS

2.1 Erinevad kohtu seisukohad direktiivi tõlgendamises

Finantsteenuste tõlgendamise küsimuses on Euroopa Kohtu koormus aastate jooksul kasvanud. Kindlustusvahendusteenust, kui finantsteenust käsitletakse maksuvaba teenusena, kuid teatud juhtudel on kindlustusvahendusteenus maksustatud. Euroopa Kohtu lahendite mõistmisel ja analüüsimisel on tähtis aru saada tõlgendusmeetoditest. Järgnevas alapeatükis käsitletakse Euroopa Kohtu seisukohti kindlustusvahendusteenuse maksuvabastuse käsitlemise osas, milles kasutatakse erinevaid tõlgendusviise.

Euroopa Kohtu kindlustus- ja finantsteenuste kohtulahendite käsitlemisel kohaldab Euroopa Kohus kõikidel juhtudel grammatilist tõlgendamist. Grammatiline tõlgendamine selgitab õigusakti sõnastust keeleliselt, määrates kindlaks sõnade ja lausete tähenduse. Suure tähendusega on keele üldmõistete ja juriidiliste mõistete eristamine. (Rendhal, 2008, p.305) Euroopa Kohus on rõhutatud, et artikli 135 lõike 1 punktides a–f sätestatud erandit tuleb piiritleda kitsalt. Euroopa Kohus on otseselt ja kaudselt viidanud tehingu laadi olulisusele st on kohaldanud *natura negotii* põhimõtet. See tõlgendustehnika on kõige olulisem siis, kui tõlgendatakse käibemaksust vabastamist kindlustus- ja finantsteenuste vahendamise puhul. (Sparekassernes Datacenterv Skatteministeriet, 1997, §33)

Natura negotii põhimõtte eesmärk on tagada, et erandeid kohaldatakse käibemaksusüsteemis võrdväärselt. *Natura negotii* põhimõtte kohaldamise põhimõte eeldab, et tõlgendamine peab olema piiritletud kitsalt. Tõlgendamine ei tohi piirata maksuvabastuse ulatust, välja arvatud juhul, kui piirang on selgesõnaliselt ette nähtud. (Sparekassernes Datacenterv Skatteministeriet, 1997, §33) Sellest tulenevalt, tuleb välja selgitada teenuse olemus, mis on hõlmatud maksuvabastusega. Kuid teenuse iseloomu määratlemisel on asjakohased ka teised tõlgendusmeetodid. (Itzovich, p. 552)

Kohtulahendis *Beheer BV versus Staatssecretaris van Financien* (edaspidi Beheer), kus Beheer töötas allagendina ning tegutses VDL Polisassurandeuren BV (VDL) nimel ja huvides. VDL oli Hollandi äriühing, kes tegutses kindlustuslepingute sõlmimisel

kindlustusagendina ja oli ka teatud kindlustusseltside volitatud esindajana. VDL sõlmis nimetatud kindlustusandjate nimel kindlustuslepinguid. Beheer'i tegevused hõlmasid kindlustuslepingute sõlmimist, kindlustuspoliiside edastamist, nimetatud poliiside väljastamist, vahendustasude maksmist, kindlustusseltsile ja kindlustuspoliiside omanikele teabe andmist. Samuti pakkus Beheer kindlustuspoliiside sõlmimist, mille eest sai ta komisjonitasu. Kui Beheeri sõlmitud kindlustusleping üles öeldi, pidi ta tagastama proportsionaalse summa. (Beheer BV v Staatssecretaris van Financiën, 2008)

Hollandi kõrgeim kohus pöördus Euroopa Kohtu poole küsimustega “kas kuuenda direktiivi artikli 13 sätteid laiendavad (juriidilise) isiku tegevusele, kes täidab kindlustusmaaklerile ja kindlustusagendile iseloomulikke ja olulisi tegevusi?” Teiseks küsisid “kas läbirääkimised viiakse läbi teise kindlustusmaakleri või kindlustusagendi nimel, kui sõlmitakse kindlustusleping?” (Beheer BV v Staatssecretaris van Financiën, 2008)

Euroopa Kohus vastas küsimustele, et tuleb kindlaks teha, kas Beheeri pakutavad teenused olid kindlustusmaaklerite ja kindlustusagentide poolt pakutavad kindlustus- ja edasikindlustusteenus kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13B osa punkti a tähenduses (nüüd artikkel 135 lõige 1 p a). (Beheer BV v Staatssecretaris van Financiën, 2008) Küsimus oli selles, kas piisas sellest, et Beheer oli kindlustuslepingu ühe osapoolega ainult kaudses suhtes. Beheer'i ja teise vahendaja peamisel esindajal oli selle osapoolega otsene suhe. Kui Beheeril oleks üksnes kindlustusseltsiga kaudne suhe, kas siis kehtib käibemaksuvabastus.

Euroopa Kohus oli seisukohal, et Beheeri tegevustel oli kindlustusmaakleri- või agendi omadused. Lisaks ei olnud Beheeril otsest seost kindlustusandjatega, samas oli ta kaudselt seotud kindlustuslepingu sõlmimise kaudu. Euroopa Kohus leidis, et Beheeri pakutavad teenused on maksuvabad, kuna säte ei välista kindlustusmaakleri- või agendi tegevust eraldi teenustena, mis võiks seejärel kuuluda kindlustusmaaklerite või kindlustusagentide seotud teenuste osutamisele. (Beheer BV v Staatssecretaris van Financiën, 2008) Beheer'il olid kindlustusagendi- ja kindlustusmaakleri omadused, sest ta sõlmis lepinguid, väljastas kindlustuspoliise, tegeles vahendustasudega ja kindlustusseltsile kindlustuspoliiside teabe edastamisega. Kuna tegemist on kindlustusmaakleri- ja agendi tegevustega siis tema poolt pakutav teenus on maksuvaba.

Samas vaidles Hollandi valitsus vastu ja väitis, et Beheer ei vastanud täielikult kindlustusmaakleri või agendi nõuetele. Tähelepanu tuleb juhtida ka sellele, et kindlustusmaaklerite ja kindlustusagentide poolt osutatavad seotud teenused on need teenused, mida pakuvad spetsialistid. Lisaks Hollandi valitsus väitis, et Euroopa Kohtu Beheeri otsuses on *natura negotii* põhimõtte ja kitsa tõlgendamise rikkumine, sest see piirab sätte ulatust.

Kitsa piiritlemise eesmärk on tagada, et käibemaksu üldpõhimõtteid kohaldatakse kõikide tarnete suhtes rangelt. Kuues käibemaksudirektiiv annab käibemaksu suhtes väga laia kohaldamisala, hõlmates kõiki tootjate, ettevõtjate ja teenuste osutajate majandustegevust. Järelikult on kitsa tõlgendamise põhimõtte eesmärk tagada käibemaksu üldine kohaldamine nii üldiselt kui võimalik. Kitsalt tuleb tõlgendada käibemaksudirektiivi artikleid 131-137. (Card Protection Plan Ltd v Commissioners of Customs & Excise, 1999)

Natura negotii põhimõtte eeldab, et käibemaksusüsteemis kõik toimiks võrdväärselt. Antud kohtulahendi sõltus käibemaksuvabastus sellest, kas tegemist oli kindlustusmaakleri- ja agendi tegevustega. Sellest tulenevalt selgitati välja, millise on teenuse olemused, mis on maksuvabastusega hõlmatud. Kindlustusagendi ja maakleri tegevused on ka eelnevas alapeatükis 1.2 pikemalt lahti seletatud. Sellest lähtuvalt otsustas kohus õiglaselt. Kuna *natura negotii* põhimõtte on oluline, et tõlgendamine on piiritletud kitsalt ja see ei piira maksuvabastust. Euroopa Kohus lähtuski Beheer'i kohtuotsuses kindlustusagendi ja maakleri omadustest ning see ei rikkunud kitsalt tõlgendamist. Kohus otsustas, et antud juhtumi puhul kohaldatakse käibemaksuvabastust ning Beheeri poolt pakutavad teenused on maksuvabad.

Järgmises kohtulahendis, *Staatssecretaris van Financiën versus Arthur Andersen & Co*, kus Artur Andersen sõlmis „jagamislepingu“ elukindlustusfirmaga. Ta kasutas elukindlustuse turul erinevaid vahendajaid. Lepingu järgi peaks Arthur Andersen sooritama kindlustusfirma jaoks erinevaid toetavaid tegevusi. Lepingus välja toodud toetavad teenused olid järgnevad: uute kindlustusavalduste vastuvõtt, pretensioonide menetlemine, kindlustusagentidele komisjonitasu fikseerimine ja maksmine, infotehnoloogia (IT) arendamine ja administreerimine, elukindlustusfirma ja agentide informeerimine, ettekannete/raportite ettevalmistamine kindlustuspoliisi omanikele ja kolmandatele osapooltele, kindlustusfirma nimel otsustada elukindlustuse avalduse vastuvõtmise üle,

välja arvatud juhul, kui avalduse vormilt ilmneb selgelt, et arstlik ülevaatus on vajalik. (Staatssecretaris van Financiën vs Arthur Andersen & Co, 2005)

Kindlustusfirma pidi otsustama avalduse vastuvõtmise üle ja igapäevane kontakt vahendajatega (agentidega), mis on vajalik igapäevaste ülesannete teostamiseks. Lepingus oli ainuõigusklausel, mis keelas Arthur Andersen pakkuda kolmandatele isikutele sarnaseid toetavaid teenuseid, mida pakuti kindlustusfirmale. (Staatssecretaris van Financiën vs Arthur Andersen & Co, 2005)

Arthur Andersen leidis, et toetavad teenused olid vabastatud käibemaksust, kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13B(a) järgi. Seevastu Hollandi maksuamet leidis, et teenused on maksustatud. Selle tulemusena pöördus Hollandi ülemkohus Euroopa Kohtu poole, et saada seisukoht, kuidas tõlgendada Arthur Anderseni poolt pakutavaid teenuseid. Teenused on seotud kuuenda direktiivi 13 B osa punkti a. (Staatssecretaris van Financiën vs Arthur Andersen & Co, 2005)

Antud juhul on tegemist ettevalmistustööga, millele ei kohaldata maksuvabastust. See on välja toodud käibemaksudirektiivi artiklis 13B(a). Maksuvabastus võib olla põhjendatav, kui see puudutab käibemaksu vaid üldistel sotsiaalse, poliitilise või administratiivse lihtsustuse kaalutlustel. Kui võtta arvesse kohtujurist Fennelly hinnangut CPP juhtumi puhul, kes samuti leidis, et „seotud teenuste“ kontseptsioon on piisavalt lai, et kõiki kindlustuse pakkumisega seotud teenuseid lugeda nende tehingutega seotuks. Samas on selgelt piiritletud käibemaksu vabastuse ulatust katmaks vaid neid teenuseid, mida pakuvad kindlustusmaaklerid ja kindlustusagendid. Euroopa Kohus oli nende kahe kontseptsiooni defineerimisel võtnud olulised elemendid direktiivist 77/92/EMÜ. (Staatssecretaris van Financiën vs Arthur Andersen & Co, 2005)

Käibemaksu vabastus kehtib vaid nendele teenustele, mida pakuvad professionaalid. Kui tuua *natura negotii* põhimõtte kohaldamise põhimõtte, mis eeldab, et tõlgendamine peab olema piiritletud kitsalt. Antud juhul ei saa kindlustusagendi ja kindlustusmaakleri tingimusi laiendada. Selles lahendis ei vasta Accenture kindlustusagendi ega kindlustusmaakleri tingimustele. Accenture kasutas kindlustusagente ja maaklereid, ning nende vahel on raske leida õiguslikku seost. Accenture võttis osa nii läbirääkimistest, elukindlustuslepingute ettevalmistamisest kui sõlmimisest ja selle tulemusel võime muuta

kindlustusselts kindlustatud isiku ees vastutavaks, sõlmides lepinguid kindlustusseltsi nimel.

Euroopa Kohus oli seisukohal, et kuuenda direktiivi artiklis 13 tuleb tõlgendada otse siis tuleb käibemaksu maksta kõigilt teenustelt, mida maksukohustuslane tasu eest saab. Maksuvabastused moodustavad ühenduse õiguses iseseisvad kontseptsioonid, mille eesmärk on vältida käibemaksusüsteemi rakendamise erinevusi erinevates liikmesriikides. Euroopa Kohus leidis, et Arthur Anderseni töötajad olid kindlustuse ja kindlustuslepingutega seotud tegevustes pädevad. Kuid see ei olnud piisav, et see loeks kindlustusagendi tegevusteks. Kindlustusmaakleri definitsiooni koha pealt leidis Euroopa Kohus, et Arthur Andersenil oli piiratud ettevõtte kasuks oleva ainuõigusklauseli poolt. Seetõttu ei saanud nad kindlustusfirmat vabalt valida, kirjeldatud professionaalse kindlustusmaakleri tunnuseid. (Staatssecretaris van Financien vs Arthur Andersen & Co, 2005)

Arthur Anderseni juhtumid puudusid selgelt kindlustusagendi tegevused. Kindlustusagendi tegevused olid kindlustusagentidele komisjonitasu arveldamine ja maksmine, kindlustusagentidega kontakti säilitamine, edasikindluse ja kindlustusagentide ning maksuameti informeerimisega seotud aspektide käsitlemine. Keelelise tehnika kasutamisel puudusid Arthur Andersenil vajalikud kindlustusagendi tööks vajalikud aspektid, kuna nad ei leidnud ega tutvustanud kindlustusseltsile huvilisi. Kindlustusfirma ja Arthur Andersen vahel oli sõlmitud alltöövõtuleping.

Oluline on kindlaks teha, kas isik tegutseb kindlustusagendina ja määratleda tema tegevuse sisu. Keeleliselt tõlgendades direktiiv 77/92/EÜ alusel, siis Arthur Andersen tegevused ei olnud selle direktiiviga kooskõlas, kuna neil siiski puudusid kindlustusagendi vajalikud tunnused. Seega Arthur Anderseni juhtumil puhul käibemaksuvabastust ei kohaldatud ja tema poolt pakutavad tegevused on käibemaksuga maksustatud.

Kohtulahendis, kus Volker Ludwig oli füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsev finantsnõustaja ja tegutses Deutsche Vermögensberatung (edaspidi DVAG) nimel. DVAG pakkus välja mitmesuguseid finantstooteid eraisikutele, näiteks laenuvõimalusi, mille suhtes olid üldised tingimused eelnevalt määratletud laenu andva finantsasutusega. Finantsnõustaja kutsub potentsiaalseid kliente DVAG nimel intervjuule, et vaadata läbi

kliendi finantsseisund ja määrata kindlaks nende võimalikud investeerimisvajadused. Euroopa Kohtu poole pöörduiti küsimusega, milline hr Ludwig tegevus- krediidi läbirääkimine või finantsnõustamise andmine oli otsustava tähtsusega seoses pakutava teenuse liigitamisega kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 1 B osa punkti d alapunktis 1 ette nähtud maksuvabastuse eesmärgil? (Volker Ludwig v Finanzamt Luckenwalde, 2007)

Euroopa Kohus märkis, et hr Ludwig tegevus seisnes esiteks klientide nõustamisega seoses nende finantsolukorraga. Teiseks tagada vajaduse korral krediidilepingu sõlmimine. Vastutasuks sai hr Ludwig osa kahjuhüvitise, mille laenuandjad maksid DVAGile. Hr Ludwig oli DVAGi allagent ja aitas kaasa krediidilepingu sõlmimisele nende laenuandjate ja klientide vahel. (Volker Ludwig v Finanzamt Luckenwalde, 2007)

DVAG-i poolt laenu andmine oli põhiteenus ning finantsnõustaja Ludwig tegevus oli kõrvalteenus. Kõrvalteenus on maksuvaba kuna seda osutatakse maksuvabale põhiteenusele. Oluline on natura negotii põhimõtte käibemaksust vabastamise ulatuse üle otsustamisel finantsteenuste vahendamisel, nagu on sätestatud direktiivis artikli 135 lõikes 1 (b-f) alusel. Kuid see tõlgendamistehnika oli varasemas kohtupraktikas märkimisväärne. Lisaks natura negotii põhimõttele on ka tähtis neutraalse maksustamise põhimõte. See tagab ettevõtjatele võimaluse valida neile kõige sobivamad organisatsioonid, ning nende tegevused oleks käibemaksust vabastatud.

Kohtulahendis *Card Protection Plan Ltd (edaspidi CPP) v Commissioners of Customs & Exercise*, kus CPP pakkus klientidele krediitkaariga kaasa kindlustust. Kliendid, kelle olid krediitkaart ja lisaks antud kaardiga pakuti kaitset finantskahju hüvitamist. Kaitset krediitkaartide, autovõtmete, passide, kindlustusdokumentide eest tekkinud ebamugavuste pärast, sealhulgas CPP-le vajalike teavitustehnikate täitmise eest kaardi kaotsimineku või varguse korral. CPP sõlmis kindlustusseltsiga kokkuleppe finantskahju hüvitamise kohta. Leping sõlmiti kindlustusmaakleriga ja kindlustusleping nägi ette, et kindlustus kehtis kõikidele CPP klientidele. (*Card Protection Plan Ltd (edaspidi CPP) v Commissioners of Customs & Exercise*, 1999)

CPP väitis Euroopa Kohtus kindlustusagentide ja vahendajatega seotud teenuste osas, et ta tegutses kindlustusagendina seoses kindlustuslepingu sõlmimisega. Lisaks väitis CPP, et kõiki muid CPP poolt osutatavaid teenuseid tuleks pidada kindlustustehingutega

vahendatud teenusteks, mis on samuti käibemaksust vabastatud. Kindlustusagentide osas märkis Euroopa Kohus, et kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa punktis a ei ole mõistet "kindlustusagendid" määratletud. Kuid CPP kindlustustehinguid kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa tähenduses, ei käsitlenud Euroopa Kohus kindlustusagentide ja vahendajate mõiste küsimusena. (Card Protection Plan Ltd (edaspidi CPP) v Commissioners of Customs & Exercise, 1999)

Kindlustuse mõiste range tõlgendamine kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa punkti a tõlgendamist, mille kohaselt maksuvabastust ei kohaldata CPP-le. *Natura negotii* põhimõte oli otsustavaks asjaoluks, et järeldada, et CPP tegelikult pakkus kindlustustehingut. Samas mõiste "kindlustustehingud" on piisavalt lai, et hõlmata CPP osutatud teenuseid, mis võiks siiski käibemaksust vabastada. Kuna Euroopa Kohus otsustas, et käibemaksudirektiivi artikli 13B punktis a ei ole kindlustusagendid määratletud ja CPP puudusid kindlustusagendi tunnuses siis tema poolel pakutavad teenused on siiski käibemaksuga maksustatud.

Kindlustusvahendusteenust käsitletakse maksuvaba teenusena, kuid segadust tekitab tõlgendamine ning millest Euroopa Kohus juhindub. Tähtis on aru saada tõlgendustehnikatest. Käibemaksust vabastamise puhul on kõige olulisem *natura negotii* põhimõte. Euroopa Kohtu lahendid, mis puudutavad kindlustus- ja finantsteenust tuleb tõlgendada kitsalt. Sellega seoses tuleb erinevad tõlgendustehnikad kasutusele võtta. *Natura negotii* põhimõtet kasutatakse käibemaksu vabastamise kindlustus- ja finantsteenuste puhul. Oluline on kindlustusvahendusteenuse vahendamise puhul kindlustusagendi ja kindlustusmaakleri omadused, mis oli Beheeri juhtumi lahendamise puhul tähtsad. Siis kohaldatakse ka maksuvabastust. Toetavad teenused on käibemaksuvabad, kuid oluline on, et oleks olemas ka kindlustusagendi tunnused, mis Arthur Anderseni puhul puudusid. Lahendis, kus lahendis oli laenu andmine põhiteenus ning nõustaja tegevus oli kõrvalteenus. Kõrvalteenus on maksuvaba kuna seda osutatakse maksuvabale põhiteenusele. Viimases juhtumis oli osutavaks *natura negotii* põhimõte. Pakuti klientidele krediitkaardiga kaasa kindlustust, kuid kindlustusagendi tunnuseid selles juhtumis ei olnud. Selle tulemusena ei kohaldata antud teenustele käibemaksuvabastust.

2.2 Kindlustusvahendusteenuse maksustamine direktiiv 2006/112/ EÜ tähenduses

Kindlustuse- ja finantsteenuste vahendamist käsitletakse käibemaksudirektiivi artikli 135 tähenduses. Vahendamise puhul on oluline vahendusteenuse tõlgendamine. Tähtis on teha vahet, millal maksukohustuslane tegutseb enda nimel ja arvel ning millal teise isiku nimel ja arvel KMS tähenduses. Maksukäsitlus on nende puhul erinev. Ühel juhul on maksukohustuslase käive kogu tehingu ulatuses, teisel puhul ainult vahendusteenuse osas. Direktiivi artikli 135 põhjal analüüsib autor praktilisi juhtumeid, milles kindlustus- või finantsteenuste vahendamine toimub käibemaksuvabalt, lisaks toob välja millistel tingimustel toimub kindlustus- ja finantsteenuste vahendamine.

Kohtulahendis *Expert Denmark vs. The Danish Minister of Taxes From the Danish Court* tuuakse välja kauplustes müüdavad tooted, nendeks võivad olla televiisorid, köögiseadmed, autod ning selle toote ostmisega võib kaasneda ka kindlustus. Kuid millised on tingimused, mis kehtivad kauplustes pakutava kindlustuse pakkumisega ning kas saame lugeda käibemaksudirektiivi artikli alusel 135 lõige 1 punktis a maksuvabastusega kindlustusvahenduse vahendamiseks. Antud juhul peame kindlaks tegema, kas kindlustuse müüja pakub kindlustust enda nimel või hoopis kindlustusseltsi nimel. Kuid enamasti jääb ostjal mulje, et kindlustust müüakse kindlustusseltsi nimel ja kindlustuspakkuja huvides.

Üldiselt ei koosta pood tavapäraseid kindlustuslepinguid nagu kindlustusselts ning neid ei tutvustata klientidele. Seda võib välja lugeda näiteks lepingutes, taotlustes ja lisaks, kas kauplus tutvustab klientidele kindlustusfirmat ning viib kurssi nende tegevusega. Müüja võib selgitada kindlustuse tingimusi ja viidata brošüüridele. Kliendilt võib saada kindla summa eest kahjukindlustuse. Töötaja võib aidata kliendil täita kindlustuse vormi paber kandjal või interneti kaudu ning seejärel taotlus edastada kindlustusseltsile. (*Expert Denmark vs. The Danish Minister of Taxes From the Danish Court, 2005*)

Kauplusele makstakse tavaliselt komisjonitasu, mis arvutatakse müüdü kindlustuspoliisi summa alusel, võimalusel kliendi poolt makstud lisatasust. Seda teenust võib pidada kas haldusteenuseks, turunduseks või vahendamiseks. Neid on võimalik ka eraldi identifitseerida ja esitada. Sellegipoolest tundub, et kui on olemas eraldi alakategooriad, on kindlustusseltsi peamine eesmärk uute klientide saamine, pakkudes

klientidele kindlustust. Mis tahes muud kirjeldatud kategooriat võib lugeda ainult kõrvalteenuseks, nõudes käibemaksu kohtlemist valdava vahendamise pakkumise suhtes. (Rendhal, 2008, p. 311)

Kaupluse tegevus on kindlustuslepingu sõlmimiseks oma kindlustusettevõtte klientidega tutvumiseks. Seega tuleks käibemaksust vabastatud kindlustusvahendite vahendamist lugeda kaupluse pakutavaks teenuseks vastavalt direktiivi artikli 135. Direktiiv 135 lõike 1 punktis a vabastatakse käibemaksust kindlustus- ja edasikindlustustehingud ning nendega seotud teenused, mida osutavad kindlustusmaaklerid ja kindlustusagendid. Kaupluse poolt pakutav kindlustusteenus on maksuvaba, sest seda osutatakse kõrvalteenusena maksuvabale põhiteenusele.

Kohtuasjas, kus autotootja müüs autodele lisaks kindlustust. Autode müüja reklaamis autode müüki, pakkudes tasuta kindlustust ja kahjukindlustust. Kui ostja ostis auto siis ei olnud kuskil viidet kindlustusele ja lisaks eraldi dokumentides oli kirjas, et lisatasu oli null. (Ford Motor Company Ltd v Customs and Excise Commissioners, 2007) Kliendi jaoks ei olnud kindlustuse kaasa saamine eesmärk, vaid eelis. Kui autol oleks olnud eraldi kindlustus, oleks see käibemaksust vabastatud, kas kindlustuse või vahendamise teel, kuna kindlustus oli koos autoga, siis tuli kliendil maksta kogu summa ulatuses käibemaks.

Kohtulahendis, kus müüja Lindsey Cars pakkus, Ford Fiesta autode müügile lisaks kindlustust. Kui ostja ostis auto, siis autohind oli koos kindlustusega. Autode edasimüüja maksis kindlustuse summa kindlustusepakkujale. Kui ostja tühistaks hiljem kindlustuslepingu, maksaks sissemaksetehingu ettevõtja lisatasu auto edasimüüjale. UK tolli- ja aktsiisivolinik vaidlustas, et käibemaks tuleb tasuda kogu hinna eest. Esiteks hind oli fikseeritud hinnaga ja auto müüja rahastas kindlustust. Teiseks, kui tegelikult oleks olnud kaks eraldi tehingut, oleks tulnud kindlustusmakset käsitleda käibemaksuvabalt. (Lindsay Cars Ltd Customs and Excise Commissioners VAT and Duties Tribunal, 2005)

Selle lahendi puhul ei olnud tegemist kahe eraldi tehinguga. Kindlustusega seotud lepingud ei vasta kindlustusmaaklerite- ja agentide poolt direktiiv 135 alusel kindlustus või sellega seotud teenuste maksuvabastuse kriteeriumitele. Erinevus nende kahe juhtumi vahel on see, et esimese juhtumi puhul ei täpsustatud kindlustuspakkumist müümist, teisel juhul on aga täpsustatud, et teatud hinna eest makstakse kindlustuse eest. Vaatamata erinevatele

järeldustele, mis kahest juhtumist esile tõusid, on üleüldine tulemus siiski sama. Teises kohtulahendis siiski selgus, et toimus kindlustuse vahendamine, kuid direktiiv 135 alusel siiski maksuvabastust ei kohaldata, kuna kliendile oli kindlustuse saamine lihtsalt eelis.

Interneti kasutatakse tänapäeval igapäevaselt. See on meile oluline kontakteerumise allikas. Ka interneti kaudu toimub kindlustuse vahendamine ja pakkumine, kuid millistel tingimustel on antud teenus maksuvaba või maksustatud. Sellega seoses võib välja tuua kaks kohtulahendit, kuidas interneti kaudu vahendamine võib toimuda.

Kohtulahendis, kus Trader Meedia omas kodulehte, mille nimi oli "Auto Trader", sellel veebisaidil võisid inimesed autosid osta ja müüa. Seda lehekülge võib nimetada "kindlustus keskus" *insurance center*, mida kliendid said kasutada, et leida parimaid kindlustuse hinnapakumisi autole. Kasutaja logis sisse Auto Traderisse, tõusid esile erinevad lingid, ka link *insurance center*, kus kasutaja võib saada teavet kindlustuspakkumiste kohta. (Services Limited v The commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs and The commissioners for Her Majesty's Revenue ja Customs v Trade Media Group Limited, 2010)

Kõigepealt esitati taotlejale standardvorm, milles olid küsimused ja vastu sai taotleja omakorda teavet kindlustuskaitse ja kindlustusmaksete kohta. Kindlustuskeskuse interneti lehekülge haldas iseseisev ettevõtte. Kindlustuslepingu sõlmimisega maksis kindlustusselts Trader Media komisjonitasu. (Services Limited v The commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs and The commissioners for Her Majesty's Revenue ja Customs v Trade Media Group Limited, 2010)

Trader Media juhtumit võib pidada lihtsalt elektrooniliste sidemete pakkumist kindlustusandjatele, kus kindlustusteenuste kliendid saaksid kiiresti juurdepääsu nendele kindlustusandjatele, klikkides vastaval maksumaksja veebisaidi lingil ja Trader Media oli pigem reklaamija, seega käibemaksuvabastust ei kohaldata.

Teine internetiga seotud juhtum, kus InsuranceWidei määrati internetiteenuse pakkujaks Freee (nüüd Oracle). InsuranceWide edastas Freeervei kaudu potentsiaalsete kindlustatud isikute kohta andmed. Andmete põhjal viis isikud kokku kindlustajatega, kuid antud lahendis kindlustusseltsi kindlustuslepingu sõlmimisega ei maksta komisjonitasu. Kas

potentsiaalsete kindlustatud isikute üksikasjade andmete üleandmist võib pidada käibemaksualaste õigusaktide alusel kindlustusvahenduseks. Oluline on kindlaks teha, kas eelnevalt mainitud teenused olid käibemaksust vabastatud ja kuulusid vahendusteenuste hulka. (Services Limited v The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs and The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs v Trade Media Group and Limited, 2010)

Käibemaksuvabastust ei kohaldata, kui kindlustussoovija suunatakse kindlustusandja juurde elektrooniliselt. Kindlustusleping sõlmiti kliendi ja kindlustusandja vahel, mille klient valis. Ühendkuningriigi käibemaksuseaduse alagrupi märkus (1) (a) - punkt 4 kirjeldab ülesandeid riskide kindlustamise eesmärgil isikutelt, kes otsisid või võisid otsida kindlustust ja kindlustusandjaid. Kui kindlustuse soovija suunatakse kindlustusandja juurde elektrooniliselt siis seda funktsiooni võib nimetada "kindlustusandjatele reklaami teenuste või sarnaseid teenuste" pakkumisega. Seega antud teenust ei kohaldata käibemaksuvabastust. (Services Limited v The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs and The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs v Trade Media Group and Limited, 2010) Sellest tulenevalt on oluline vahendaja määramine, millest oleneb maksuvabastus.

Vahendamise mõiste tõlgendamises, tuleks võtta aluseks käibemaksudirektiivi artikli 4 lõikega 8 ja artikli 8 lõike 1 punkti. Vahendaja oluline tegevus on soov tutvustada kindlustusseltsi. See, kas see toimub internetis, ei ole oluline, kuna teenuse osutamiseks olevad vahendid pole teenuse määratlemiseks olulised. Sellest tulenevalt kindlustuskaupade vahendamine internetis võib käibemaksuvabastuse osas kasuks tulla. See võib hõlmata konkreetsete ja oluliste vahendusteenuste osutamist. Vastupidi võiks ka väita, et need on turustusteenused, mida teostab "vahendaja".

Nende kahe kohtulahendi põhjal ongi peamine küsimus, kas eelnevad teenused on käibemaksust vabastatud ja kuulusid vahendusteenuste hulka. Käibemaksuvabastust ei kohaldata, kui kindlustussoovija suunatakse kindlustusandja juurde elektrooniliselt. Kindlustusleping sõlmiti kliendi ja kindlustusandja vahel, mille klient valis. Seega interneti teenus ei olnud maksuvaba kindlustusvahendus vaid reklaamiteenus.

Kohtulahendis *Commissioners of Customs & Excise v CVC Financial Services LTD*, kus CSC poolt pakutavad teenused olid “kõnekeskuste teenused”. Teenus koosnes peamiselt telefonikõnede vastuvõtmisest ja töötlemisest finantseerimisasutuse Sun Alliance Group nimel. Keskenduti finantstoodete müügile. CSC pakkus teenust Sun Alliance nimel ning pakkus investoritele investeerimisteenust, täitis investeerimisavaldusi, kontrollis makse ja ka käsitles tühistamisavaldusi. Investeerimine toimus väärtpaberitesse. UK volinikele jäid mulje, et CSC pakutavad teenused olid käibemaksuga maksustatud, sest artikli 1 lõike 3B punkti d alapunkt 5 vabastab ainult väärtpaberite emitteerimise ja see ei laiene kolmanda isiku poolt emitendi nimel tehtud esialgsetele sammudele.

Euroopa Kohtu poole pöördui küsimusega: Kuidas tuleb tõlgendada kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 5 sätestatud maksuvabastust väärtpaberitega tehtavate tehingute suhtes? Sellele küsimusele vastas Euroopa Kohus, et artikli 13 B osa punkti d alapunkt 5 või kuuenda käibemaksudirektiiv ei määratle väärtpaberitesse läbirääkimiste tähendust. Artikli 13 B osa punkti d alapunkti 5 kontekstis viitab vahendaja tegevusele, kes ei ole seotud võta finantstoodetega lepinguliste teenuste pakkumisega. (*Commissioners of Customs & Excise v CVC Financial Services LTD*, 2001) Läbirääkimiste pidamine on teenus, mida lepingupartner osutab ja tasustatakse eraldiseisva vahendusena. Läbirääkimiste eesmärk on seega teha kõik selleks, et kaks osapoolt saaksid sõlmida lepingu.

Kohtulahendis *Försäkringsaktibolaget Skandia*, milles Skandia on Rootsi kindlustusfirma ning talle kuulub tütarettevõtte Skandia Life. Skandia teostab kogu Skandia Life'i äritegevust, välja arvatud kindlustustegevuse kindlustusvastutuse kandmine. Kindlustusvastutus jääb Skandia Life'ile. Teenused mida Skandia pakub Skandia Life'ile on kindlustuse müük, nõuete rahastamine, kindlustuse prognoos ja kapitali juhtimine. (*Försäkringsaktibolaget Skandia*, 2001)

Käibemaksu käsitlemine antud tegevuses on oluline. Skandia esitas eelotsuse Rootsi ülemkohtule, väites, et teenused olid käibemaksust vabastatud kindlustustehingud. Samas Skandia oli siseriiklikus kohtus tunnistanud, et teenused on tehtud mitte kindlustusmaakleri või kindlustusagendi poolt vaid tegemist on kindlustus- või edasikindlustustehingutega seotud teenuste pakkumisega. Ülemkohus pöördus Euroopa Kohtu poole küsimusega kas Skandia tütarettevõtte äritegevus kujutab endast kindlustustehingut kuuenda

käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa punkti a tähenduses? (Försäkringsaktibolaget Skandia, 2001)

Euroopa Kohus vastas, et kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa punktis a määratletud tähtajalised "kindlustustehingud". Sellest tulenevalt ei ole Euroopa Kohus tõlgendanud selle mõiste tähendust seotud teenused, mida osutavad kindlustusmaaklerid ja kindlustusagendid ". (Försäkringsaktibolaget Skandia, 2001)

Skandia teenuse pakkumine võis endast kujutada kindlustuse vahendamist, kuid Skandia ei ole vahendajaks ega agendiks, kuna tal puuduvad suhted Skandia Life klientidega. Vahendajate ja agentide äritegevus hõlmab kindlustusseltside kokkupuudet potentsiaalsete klientidega, kindlustuslepingute sõlmimiseks või kindlustustoodete tutvustamine. Kuid antud juhul ei kuulunud see käibemaksuvabastuse kohaldamisesse. Seega tegelikult osutas Skandia kahte eraldi teenust. Kuna Skandia osutas kahte eraldi teenust siis maksuvabastust sellisel juhul ei kohaldata.

Järgmises kolmes juhtumis käsitletakse kuuenda käibemaksudirektiivi käibemaksudirektiivi artikli 135 lõike 1 punkti b, sätestatud krediidi vahendajad. Ursula Becker oli füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsev krediidi läbirääkija Saksamaal. Grendel oli ettevõtja, mis sarnanes Beckeri tegevusega ja Weissgerber tutvustab klientidele, kes soovivad krediiti võtta. Nende tegevuste eest tasuti komisjonitasude kaudu. (Ursula Becker v Finanzamt Münster- Innestadt, 1982, R. A. Grendel GmbH v Finanzamt für Körperschaften de Hambourg, 1982, Gerd Weissgerber v Finanzamt Neustadt/ Weinstrasse, 1988)

Kuna Beckeri ja Grendeli pakutavaid teenuseid kirjeldati kui krediidiriski üle peetavaid läbirääkimisi siis see kuulub käibemaksuvabastuse kohaldamisalasse. Kuid see ei kirjelda tegevuste eripära, mis võiksid "vahendaja" tegevust paremini selgitada. (Ursula Becker v Finanzamt Münster- Innestadt, 1982, R. A. Grendel GmbH v Finanzamt für Körperschaften de Hambourg, 1982) Kuna tegevuste eripära puudus siis nende poolt pakutavad teenused on siiski maksustatud käibemaksuga.

Weissgerber juhtumi puhul toimub tegelikult finantsteenuse teostamine ehk krediidi vahendamine. Weissgerberi pakutav teenus on tõepoolest kuuenda käibemaksudirektiivi

artikli 13 B osa punkti d alapunktis 1 sätestatud krediidi vahendamine. (Gerd Weissgerber v Finanzamt Neustadt/ Weinstrasse, 1988) Weissgerbergi teenuse osutamised kuuluvad käibemaksuvabastuse alla. Seega Weissgerbergi juhtumi puhul, tema ostutatavad teenused on käibemaksuvabad.

Nende kolme juhtumi puhul on selge, et väga oluline on määrata kindlustusagentide ja maaklerite tegevus. Kui seda ei ole võimalik tõestada, siis tegemist on käibemaksuga maksustatavate teenustega. Samas Weissgerbergi juhtumi puhul oli tegemist krediidi vahendamisega, mis käib käibemaksuvabastuse alla. Seega tuleb kõik juhtumeid põhjalikult analüüsida, et veenduda, kas tegemist on käibemaksust vabastatud teenuse osutamisega.

Kindlustuse vahendamist käsitletakse käibemaksudirektiivis artiklis 135 lõikes 1 punktis a. Vastavalt direktiivi artiklile 135, ei maksustata kindlustus ja edasikindlustustehinguid. Maksuvabastus toob kaasa erinevaid probleeme, ning vahendamise puhul on teatud erisused. Tähtis on teha vahet, millal maksukohustuslane tegutseb enda nimel ja arvel ja millal teise isiku nimel ja arvel käibemaksuseaduse tähenduses. Maksukäsitlus on nende puhul erinev, ühel juhul on maksukohustuslase käive kogu tehingu ulatuses, teisel puhul mitte. Kindlustusteenust, mida pakutakse kaupluse poolt toodetega kaasa ostes on maksuvaba, kuna seda osutatakse kõrvalteenusena.

Kindlustuse vahendamine toimus auto ostu puhul. Kui auto ostul oleks olnud eraldi autol kindlustus, oleks see käibemaksust vabastatud, kas kindlustuse või vahendamise teel, kuna kindlustus oli koos autoga, siis tuli kliendil maksta kogu summa ulatuses käibemaks. Kindlustuse vahendamine interneti kaudu, kus otsitakse kliente isiku andmete põhjal, et kindlustust pakkuda siis seda ei loeta kindlustusvahenduseks vaid reklaamiteenus. Vahendamise mõiste tõlgendamises, tuleks võtta aluseks käibemaksudirektiivi artikli 4 lõikega 8 ja artikli 8 lõike 1 punkti. Vahendaja eesmärk on tutvustada kindlustusseltsi. See, kas see toimub internetis, ei ole oluline, kuna teenuse osutamiseks olevad vahendid pole teenuse määratlemiseks olulised. Läbirääkimiste pidamine on teenus, mida lepingupartner osutab ja tasustatakse eraldiseisva vahendusena. Läbirääkimiste eesmärk on seega teha kõik selleks, et kaks osapoolt saaksid sõlmida lepingu. Direktiivi artikli 13 B osa punktis a määratletud tähtajalised "kindlustustehingud". Skandia teenuse pakkumine võis endast kujutada kindlustuse vahendamist, kuid Skandia ei ole vahendajaks ega agendiks, kuna tal

puuduvad suhted Skandia Life klientidega. Kuid antud juhul ei kuulunud see käibemaksuvabastuse kohaldamisesse. Seega tegelikult osutas Skandia kahte eraldi teenust ning teenused on käibemaksuga maksustatud. Kindlustusvahendusteenus on siis maksuvaba, kui seda teenust vahendab kindlustusagent- või maakler. Oluline on vahendamise mõiste, sest ei ole viidet, kas vahendaja peab tegutsema isiku nime all või enda nimel. See raskendab aga kindlustusvahendusteenus maksustamist.

KOKKUVÕTE

Lõputöö teemaks oli kindlustusvahendusteenuse maksustamine käibemaksuga Euroopa Liidus. Töö on kirjutatud lähtudes Euroopa Liidu ja Eesti vastavast regulatsioonist. Lõputöö probleem seisneb selles, et kindlustusvahendusteenuse maksustamine ja defineerimine on käibemaksudirektiivis ebaselge kuna kindlustus- ja finantsteenuste vahendamist reguleerib Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 112/2006/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, kuid selles ei ole selgelt välja toodud, millised teenused on käibemaksust vabastatud. Käibemaksudirektiiv puudutab ainult vahendajaid, kes tegutsevad teise isiku nimel ja huvides.

Töö eesmärgiks oli analüüsida kindlustusvahendusteenuse käibe maksustamist Euroopa Liidus. Eesmärgi saavutamiseks püstitati neli uurimisülesannet.

Esimeseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade käibemaksu mõistest ja olemusest. Käibemaks on oluliseks tuluallikaks nii Eestile, kui ka Euroopa Liidule tervikuna. Käibemaks on olemuselt tarbimis- ja kulutuste maks, mida kogutakse nii Eestis kui ka kõikides EL liikmesriikides Käibemaks on universaalne tarbimismaks. Eestis rakendatakse käibemaksu lisandunud väärtuse maksu põhimõtetel ning üldreeglina ei koormata maksuga ettevõtjaid, vaid maksukoormuse kandjaks on lõpptarbija. Käibemaksuga maksustamise puhul kehtib sihtkohamaa printsiip ehk seal kus toimub reaalne tarbimine siis kaup või teenust maksustatakse selle riigi maksumäära järgi. Lisaks käibemaksuga koormatakse kaupade ja teenuste käivet ning importi. Kauba käive on kauba võõrandamine ettevõtluse käigus, kauba omatarve, kauba toimetamine teise liikmesriiki oma sealse ettevõtluse tarbeks ja kauba sundvõõrandamine tasu eest. Teenuse käive on teenuse osutamine ettevõtluse käigus ja teenuse omatarve. Teenuste ja kaupade vaba liikumise tagamiseks ja EL-i ühise turu toimimiseks on käibemaks EL-i tasemel harmoniseeritud. Käibemaksu rakendamise raamtingimused on sätestatud käibemaksudirektiivis.

Teiseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade kindlustusvahendusteenuse ja vahendusteenuse mõistest. Kindlustusvahendusteenus on siis maksustatud, kui seda teenust vahendab kindlustusagent- või maakler ning see tekitab segadust, kuna maksumaksjad ei tea, kas ja millal kindlustusvahendusteenus on maksuvaba. Kuna kindlustus- ja

finantsteenuste vahendamist reguleerib Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 112/2006/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, kuid selles ei ole selgelt välja toodud, millised teenused on käibemaksust vabastatud. Kindlustusvahendusteenus on siis maksustatud, kui vahendajaks on maksumaksja. Kindlustus- ja finantsteenuse valdkonna puhul, vahendamise mõiste tõlgendamisel peab siiski arvesse võtma käibemaksudirektiivi, kuigi selle sätte sõnastus on ebaselge. Käibemaksudirektiiv puudutab ainult vahendajaid, kes tegutsevad teise isiku nimel ja huvides. Samas Euroopa Kohus lähtub kindlustus- ja finantsteenuste vahendamisel sõnasõnalist lähenemist. See tekitab segadust direktiivi kohaldamisel, milline teenus on maksuvaba finantsteenus direktiivi mõistes ja milline mitte. Kindlustusseltside ja finantsteenuste vahendamise mõiste määratlemine peaks toimuma kooskõlas käibemaksudirektiivi määratlustega. Lisaks tuleks vahendamise mõistet tegelikult mõista vastavuses vahendajaga, kes tegutseb isiku nimel ja huvides ning kes toetab kindlustus- või finantsteenust. Vahendamise mõistetel ei ole viidet sellele, kas vahendaja peab tegutsema isiku nime all või enda nimel. Aluseks on kindlustus- või finantsteenuse osutamiseks vastav käibemaksudirektiivi artikkel 28, milles vahendaja tegutseb teenuse osutamise eest enda nime ja isiku ees ning sellest peame juhinduma.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli analüüsida erinevad kohtu seisukohti direktiivi tõlgendamisel. Kindlustusvahendusteenust käsitletakse maksuvaba teenusena, kuid segadust tekitab tõlgendamine ning millest Euroopa Kohus juhindub. Tähtis on aru saada tõlgendustehnikatest. Käibemaksust vabastamise puhul on kõige olulisem *natura negotii* põhimõte. Euroopa Kohtu lahendid, mis puudutavad kindlustus- ja finantsteenust tuleb tõlgendada kitsalt. Sellega seoses tuleb erinevad tõlgendustehnikad kasutusele võtta. *Natura negotii* põhimõtet kasutatakse käibemaksu vabastamise kindlustus- ja finantsteenuste puhul. Oluline on kindlustusvahendusteenuse vahendamise puhul kindlustusagendi ja kindlustusmaakleri omadused, mis oli Beheeri juhtumi lahendamise puhul tähtsad. Siis kohaldatakse ka maksuvabastust. Toetavad teenused on käibemaksuvabad, kuid oluline on, et oleks olemas ka kindlustusagendi tunnused, mis Arthur Anderseni puhul puudusid. Lahendis, kus lahendis oli laenu andmine põhiteenus ning nõustaja tegevus oli kõrvalteenus. Kõrvalteenus on maksuvaba kuna seda osutatakse maksuvabale põhiteenusele. Viimases juhtumis oli osutavaks *natura negotii* põhimõte. Pakuti klientidele krediitkaardiga kaasa kindlustust, kuid kindlustusagendi tunnuseid selles juhtumis ei olnud. Selle tulemusena ei kohaldata antud teenustele käibemaksuvabastust.

Neljandaks uurimisülesandeks oli analüüsida kindlustusvahendusteenuse maksustamist direktiiv 2006/112/EÜ tähenduses. Kindlustuse vahendamine toimus auto ostu puhul. Kui auto ostul oleks olnud eraldi autol kindlustus, oleks see käibemaksust vabastatud, kas kindlustuse või vahendamise teel, kuna kindlustus oli koos autoga, siis tuli kliendil maksta kogu summa ulatuses käibemaks. Kindlustuse vahendamine interneti kaudu, kus otsitakse kliente isiku andmete põhjal, et kindlustust pakkuda siis seda ei loeta kindlustusvahenduseks vaid reklaamiteenuseks. Vahendamise mõiste tõlgendamises, tuleks võtta aluseks käibemaksudirektiivi artikli 4 lõikega 8 ja artikli 8 lõike 1 punkti. Vahendaja eesmärk on tutvustada kindlustusseltsi. See, kas see toimub internetis, ei ole oluline, kuna teenuse osutamiseks olevad vahendid pole teenuse määratlemiseks olulised. Läbirääkimiste pidamine on teenus, mida lepingupartner osutab ja tasustatakse eraldiseisva vahendusena. Läbirääkimiste eesmärk on seega teha kõik selleks, et kaks osapoolt saaksid sõlmida lepingu. Direktiivi artikli 13 B osa punktis a määratletud tähtjalised "kindlustustehingud". Skandia teenuse pakkumine võis endast kujutada kindlustuse vahendamist, kuid Skandia ei ole vahendajaks ega agendiks, kuna tal puuduvad suhted Skandia Life klientidega. Kuid antud juhul ei kuulunud see käibemaksuvabastuse kohaldamisesse. Seega tegelikult osutas Skandia kahte eraldi teenust ning teenused on käibemaksuga maksustatud. Kindlustusvahendusteenus on siis maksuvaba, kui seda teenust vahendab kindlustusagent- või maakler. Oluline on vahendamise mõiste, sest ei ole viidet, kas vahendaja peab tegutsema isiku nime all või enda nimel. See raskendab aga kindlustusvahendusteenuse maksustamist.

Antud eesmärk täideti. Analüüsi tulemusena selgus, kindlustusvahendusteenust käsitletakse maksuvaba teenusena, kuid teatud juhtudel on kindlustusvahendusteenus maksustatud. Kohtulahendid, mis puudutavad kindlustusvahendusteenuse maksustamist siis nende puhul on olulised tõlgendusmeetodite kasutamine. Tähtis on määrata, kas isik tegeleb agendi või maaklerina. Kui kindlustusvahendusteenust vahendab kolmas isik, kes ei ole agent ega maakler siis kindlustusteenus on maksustatud. Kindlustus- ja finantsteenuste vahendamise osas on *natura negotii* põhimõtet otseselt või kaudselt viidatud kõigis Euroopa Kohtulahendites. Kindlustuse- ja finantsteenuste vahendamist käsitletakse käibemaksudirektiivis artikli 135 tähenduses, milles ei maksustata kindlustus ja edasikindlustustehinguid.

Edaspidi võiks uurida, kuidas mõjuks finantsteenuste ühtne maksustamine.

SUMMARY

Taxation of insurance and financial services is governed by Article 135 of the Council of the European Union Directive 2006/112 / EC. Insurance intermediation services are tax-exempt, but there are certain differences in the provision of insurance services where the insurance intermediation service is taxed.

The Thesis has been written on the subject „ Imposing VAT on the Intermediation of Insurance Services in the European Union“. The paper is written in the Estonian language and consists of 43 pages 57 sources have been used for the preparation of the Thesis.

The paper is topical as the subject of taxation in the financial sector in Estonia was in focus the previous year. In the wake of the global financial crisis, the issue of taxing the financial sector in many countries has been raised, as during the financial crisis governments have been struggling to finance the financial sector, in particular, in support of banking.

The goal of the paper is to analyse the taxation of insurance intermediation services in the European Union.

To achieve the goal, the author formulated the following research tasks:

1. Provide an overview of the concept and nature of VAT.
2. Give an overview of the concept of insurance brokerage and intermediation services.
3. Analyse different court opinions in interpreting the directive.
4. Analyse the taxation of insurance brokerage services within the meaning of Directive 2006/112 / EC.

As a result of the analysis, the insurance brokerage service is considered a tax-free service, though in some cases it is taxable. It is crucial to determine whether a person acts as an agent or broker. If the insurance mediation service is mediated by a third party who is not an agent or broker, then the insurance service is taxable.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Assurandor-Societetet acting on behalf of Taksatorringen v Skatteministeriet. (2005) C-8/01.

Beheer BV v Staatssecretaris van Financien. (2008) C-124/07.

Card Protection Plan Ltd v Commissioners of Customs & Excise (1999) C-349/96.

Commissioners of Customs & Excise v CVC Financial Services LTD. (2001) C-235/00.

Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of the value added tax (2006) Official Journal 347.

Council Directive 77/338/EEC of 17 May 1977 on the harmonization of the laws the Member States relating to turnover taxes (1977) Official Journal 145.

Cummins, J.D., Doherty, N.A., 2005. The economics of insurance intermediaries. *The economics of insurance intermediaries*. Volume 50. pp. 6-9. Leitud: Google Scholar [Kasutatud 27. 04. 2018].

Eckardt, M., 2002. Intermediaries in Insurance Markets. *Agent and Broker Intermediaries in Insurance Markets - an Empirical Analysis of Market Outcomes*. Volume 34. pp. 6-7. Leitud: Google Scholar [Kasutatud 27. 04. 2018].

Eesti kindlustusmaaklerite liit. 2018. *Kindlustusmaakler ja kindlustusagent*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.ekml.ee/kindlustusmaakler-2/kindlustusmaakler-ja-kindlustusagen/> [Kasutatud 19. 04. 2017].

Eesti Kinnisvaramaaklerite Koda. 2017. *Kutse andmise kord, kinnisvaramaakleri kutsele*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.maakleritekoda.ee/kutse-andmise-kord> [Kasutatud 10.12. 2017].

Eesti maksumaksjate liit, 2005. *Reisiettevõtjate marginaalipõhise maksustamise erikord*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.maksumaksjad.ee/modules/smartsection/item.php?itemid=105> [Kasutatud 19. 04. 2017].

Eesti maksumaksjate liit, 2005. *Teenuse käibemaksustamine* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.maksumaksjad.ee/modules/smartsection/item.php?itemid=57> [Kasutatud 07. 01. 2017].

Eesti maksumaksjate liit, 2005. *Vahendamise, komisjonimüügi ja edasimüügi käibemaksuarvestus*. [Võrgumaterjal] Leitav: www.maksumaksjad.ee/modules/smartsection/item.php?itemid=103 [Kasutatud 07. 01. 2017].

Eesti Vabariigi Rahandusministeeriumi, 1992. *Käibemaksuseaduse rakendamise juhend, määrus nr 1*. RTL 1992.

Eesti Vabariigi Rahareformikomitee, 1992 *Dekreet, maksumäärade muutmisest*, nr 035, Rahva Hääl.

Eesti Vabariigi Valitsuse, 1990. *Käibemaksuga maksustamise korra määrus*, nr 209. RT 1990. 14. 158.

Elling, T., 2014. *Käibemaks*, abiks tudengile ja töötavale praktikule Tallinn: KMS OÜ.

Expert Denmark vs. The Danish Minister of Taxes From the Danish Court. (2005) C-392/02.

Finantsinspektsioon. 2010. *Kindlustusvahendaja*. [Võrgumaterjal]: Leitav: <https://www.fi.ee/index.php?id=465> [Kasutatud 08.05. 2017].

Financial conduct authority, 2017. *Contracts of insurance*. [Võrgumaterjal]: Leitav: <https://www.handbook.fca.org.uk/handbook/PERG/5/?view=chapter> [Kasutatud 08.04. 2018].

Diamond, D.W., 2012. Financial Intermediation as Delegated Monitoring: A Simple Example. *FRB Richmond Economic Quarterly*. 82. pp. 55-56 Leitud: Google Scholar [Kasutatud 26. 04. 2018].

Finanzamt Oschatz vs Zweckverband zur Trinkwasserversorgung und Abwasserbeseitigung Torgau- Westelbien. (2008) C-111/05.

Financial Supervisory, 2017. *Insurance mediation*. [Võrgumaterjal]: Leitav http://www.finsa.fi/en/Financial_customer/Financial_services/Insurance_services/Insurance_mediation/Pages/Default.aspx [Kasutatud 08.05. 2017].

Ford Motor Company Ltd v Customs and Excise Commissioners. (2007) BVC 479.

Försäkringsaktibolaget Skandia. (2001) C-240/99.

Itzovich, G., *The interpretation of Community law by the European Court of Justice*. German Law Journal. 10. pp. 537-540.

Jennifer Gregg and Mervyn Gregg v Commissioners of Customs and Excise (1999) C-216/97.

Jespersen, C.B., 2011. The concept of intermediaries within the VAT Directive. *Intermediation of Insurance and Financial Services in European VAT*. Volume 442. pp. 100-111. Leitud: Google Scholar [Kasutatud 27. 04. 2018].

Kindlustustegevuse seadus (2017) RT I, 17.11.2017, 49.

Kohalike maksude seadus (2017) RT I, 07.06.2013, 5.

Käibemaksuseadus (2017) RT I, 28.11.2017, 18.

Lahe, J., 2007. *Kindlustusõigus*. Tallinn: Juura.

Lehis, L., Lind, K., 2003. *Käibemaksuseaduse kommenteeritud väljaanne*. Tartu: OÜ Casus.

Lehis, L., 2009. *Maksuõigus*. Tallinn: Juura.

Lehis, L., 2009. *Maksuõigus*, teine trükk. Tallinn: Juura.

Lehis, L., 2015. Eesti maksuseaduse kommentaarid. *Tehingud teise isiku nimel või arvel*. Tartu: Juura, lk 298-299.

Lindsay Cars Ltd Customs and Excise Commissioners VAT and Duties Tribunal. (2005) WL 756097.

Maksukorralduse seadus (2017) RT I, 03.04.2018, 6.

Maksu- ja Tolliameti juhendmaterjal, 2017. *Maksuvaba käive*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.emta.ee/index.php?id=28461> [Kasutatud 07. 01. 2017].

Nurk, A., 2005. Maksumaksja. *Teenuse käibemaksustamine*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.maksumaksjad.ee/modules/smartsection/item.php?itemid=57> [Kasutatud 19.02. 2018].

Pulk, S., 2001. *Käibemaksu põhimõtted Eestis ja Euroopa Liidus*. Tallinn: Juura, Õigusteabe AS.

R. A. Grendel GmbH v Finanzamt für Körperschaften de Hambourg. (1982) C-255/81.

Rahandusministeerium, 2009. *Käibemaksu ajalugu*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.fin.ee/index.php?id=280>, 29.10.2009 [Kasutatud 07. 01. 2017].

Keskmiist marginaali kasutava maksukohustuslase poolt reisiteenuse maksustatava väärtuse korrigeerimise kord (2006). RTL 2006, 3, 43.

Rahandusministeerium, 2017. *Rahandusministri kommentaaridega käibemaksuseadus*.

[Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.fin.ee/index.php?id=280> [Kasutatud 07. 01. 2017].

Rendahl, P., 2008. A Comparative Study of Double Taxation and Unintentional Non-Taxation of B2C E-Commerce. *Cross-Border Consumption Taxation of Digital Supplies*. Volume 385. pp. 305-311. Leitud: Google Scholar [Kasutatud 27. 04. 2018].

Services Limited v The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs and The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs v Trade Media Group and Limited. (2010) EWCA Civ 422.

Staatssecretaris van Financiën vs Arthur Andersen & Co. *Accountants c.s.*(2005) C-472/03.

Sparekassernes Datacenter v Skatteministeriet, (1997) C-2/95.

Talt, A.A., 1991. *Value Added Tax, Administrative and Policy*. Washington: International Monetary Fund.

Tammert, P., 2005. *Maksundus*. Tallinn: Aimwell.

Ursula Becker v Finanzamt Münster-Innstadt. (1982) C-8/81.

Thuronyi, Ed. V., 1996. *Tax Law Design and Drafting*. Washington: International Monetary Fund.

Volker Ludwig v Finanzamt Luckenwalde. (2007) C-453/05.

Võlaõigusseadus (2017) RT I, 31.12.2017, 8.

Weissgerber v Finanzamt Neustadt/ Weinstrasse. (1988) C-207/88.

West, T., 2004, *Black's Law Dictionary*.